

СМЕДЕРЕВСКИ МАГАЗИН

Смедеревски магазин - Април 2015. године - Број 24

Магазин!

Дејан М. Радовановић:
ГРАДОЗИДАНИЈЕ

Хаџи Зоран Вукашиновић:
ШАЛИТРАШ

Никола Тасић - Цале:
СМЕДЕРЕВСКИ МОСТОВИ
НА ЈЕЗАВИ

Ивица Стојић:
НОВИ ЖИВОТ
ДУНАВСКОГ ПАРКА

Мр Снежана Цветковић:
ВИЛА ОБРЕНОВИЋА
У ДОБА СОЦИЈАЛИЗМА

Прича старе фотографије:
ШТАФЕТА

Слободанка Радосављевић:
ДЕТЕ И ИГРА

Верица Алексић:
СЕДАМ МИТОВА О БОЛУ У ЛЕЂИМА
СТЕВИНА БЛЕНДЕР ЧОРБА

Драган Павловић: Лазар Секулић – ДОБРО МИ ЈЕ ЈОШ ОРУЖЈЕ
Љубомир Илић: МЕРЕ ШТЕДЊЕ
ЈЕРИНИНИ ГРАДОВИ И КУЛЕ

ISSN 1820-9335 * Бесплатан примерак!

NEWSPRESS

Dobitnik nagrade
BUSINESSPARTNER 2013
BUSINESSPARTNER 2014

За Ваш топли дом - стовариште

МИЊОН

SRB 10-66
VDO SRB 61

РАДИОНИЦА ЗА ТАХОГРАФЕ
(026) 672-343 , (063) 11-368-19

СМЕДЕРЕВО, Шалиначка бд
(026) 621-963, 617-038

КОВИН, Гробљанска 83
(013) 741-358, 742-331

Издавач:

NEWPRESS d.o.o.

Л. Мушицког 131,
11300 Смедерево
e-mail: info@newpress.co.rs
телефон: 026/642-910
факс: 026/642-911

www.newpress.co.rs

Генерални директор:

Аца Симић

Главни и одговорни уредник:

Саша Николић

Координатор:

Славољуб Гавриловић

Редакција:

Извршни уредник:

Јовица Тишма

Графички уредник:

Горан Филиповић

Уредници рубрика:

Слободан Срдић

Драган Мрдаковић

За магазин пишу:

Дејан Радовановић

Мр Снежана Цветковић

Миодраг Д. Степановић

Слободанка Радосављевић

Александар Манић

Данијела Срејић

Јована Маленовић

Иван Стојић

Мирјана Радовановић

Драган Павловић

Верица Алексић

Радослав Ранисављевић - Жика

Хајдана Богдановић

Горан Ђорђевић

Жика Лазић

Хаџи Зоран Вукашиновић

Јелена Јеремић

Ивица Ишић

Марина Лазовић

Никола Тасић

Александра Богдановић

Марко Цветковић

Вера Хорват

Љубомир Илић

Сања Ж. Недељковић

Горан Јовшић

Драгана Илић

Јовица Тишма

Раде Јовановић

Припрема и штампа:

NEWPRESS d.o.o. Смедерево

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
32+659(497.11)

СМЕДЕРЕВСКИ магазин / главни и
одговорни уредник Саша Николић. – 2008,
бр. 1 – Смедерево (Л. Мушицког 131) :
Newpress, 2008 – (Смедерево : Newpress). –
30 cm Месечно

ISSN 1820-9335 = Смедеревски магазин
COBISS.SR-ID 151622156

Ево још једног априла, Поштовани Читаоче, ево и Нушића у нашој вароши. Осврни се, погледај и прогледај па ћеш видети – као да никад није ни отишао одавде, ни он ни његови ликови који га већ век и по у стопу прате.

Зато нећу о њему.

Нећу ни о мукама с којима је и овај број порођен. Имаш Ти довољно својих мука, још ти само наша треба.

Важно је да је двадесет трећи Магазин у Твојим рукама.

Причаћу о нечем трећем.

(А испоставиће се да се и то и са Нушићем и са Магазином додирује.)

Овог априла навршило се десет година постојања СД Кафеа, градског интернет портала.

На почетку је то била само идеја подупрта огромном жељом.

Данас је значајан смедеревски медиј. Неки ће устврдити и најзначајнији, онај ком се највише верује, али да такве оцене оставимо онима после нас, за неко друго време.

Важније је то што постоји.

Праве га млади људи, и то је добро.

А ево и зашто:

Немају новинарског искуства, зато немају ни аутоцензуру пред објективношћу.

Не добијају новац за оно што раде, те им то није роба направљена од компромиса.

И храбри су и пристојни, а колико данас храбрости за пристојност треба.

Гледају, слушају, примећују па опомињу, и ту је и Нушић.

Збирају људе, скупљају приче које трају, да их као ретку драгоценост ове вароши сачувају, као што то и Магазин чини.

Ако си, Поштовани Читаоче, већ био у овој *Кафана отвореног ума* како себе називају, знаш, али ако још увек ниси крочио, на интернет прераживачу *покуцај* SDCaffe и отвориће Ти се.

Пронаћи ћеш ту штошта ваљано, као у свакој доброј кафани.

Пронаћи ћеш и Магазин, све претходне бројеве, али и овај који управо читаш.

Па, да Те не задржавам више.

Јовица Тишма

Садржај

Туризам

Градозиданије
Смедерево престоница Цигана
Шалитраш
Смедеревски мостови на Језави
Нови живот дунавског парка
Чесма

Култура

Вила Обреновића у доба социјализма
Мој смисао за уживљавање
Штафета

Смедеревско читалиште

Ја више ценим част него положај

Водич

Ко жели да чита увек ће књигу наћи
Највећа гужва на улицама је у десет сати пре
подне јер једни тек одлазе на посао, а други се
враћају

4-13

Др Декси
Дете и игра – пут у срећно детињство
Седам митова о болу у леђима
Стевина блендер чорба

14-18

Озбиљан млад човек
Смедеревац коме верује цела Србија
Че
„Добро ми је још оружје“
Полети голубе...

19-20

Мере штедње

21-23

Буђеларијада

Јеринини градови и куле

Стил живота

Др Декси
Дете и игра – пут у срећно детињство
Седам митова о болу у леђима
Стевина блендер чорба

Личности и догађаји

Озбиљан млад човек
Смедеревац коме верује цела Србија
Че
„Добро ми је још оружје“
Полети голубе...

Разонода

Мере штедње
Буђеларијада
Јеринини градови и куле

Градозииданије

Како зајочейи ово ѿексийозиданије? Плац имам, ѿу одмах на ѿочейку ул. Смедеревској маја- зина сѿр. др. 4-5, чим се ѿрође садржај и реч уредника. Није велики, али је на добром месѿу и ѿријайан неки комшилук унаоколо. Дозволу сам већ добио, још само да обавим леѿализацију и добијем ћаѿу код надлежној, ѿре ѿоменуѿој орѿана и ѿежи део ѿосла сам обавио. Остѿаје да обиђем сѿовариѿѿа речи, расѿѿѿам се које су цене, узмем: ѿеменѿ, ѿесак, блокове, цреј и др- вену ѿрађу за кров и армаѿѿуру (редрасѿу де- сѿѿку) обавезно. Воду има комшија, мешалицу кум и ѿексий само расѿѿе.

Пише: Дејан М. Раговановић

Колико смо се приближили или удаљили од Аристотелове дефиниције града као заједнице која се темељи на идеји добра (врлини). Ко данас уопште размишља о врлини, у свету опседнутом доминацијом вештине. Мада дубоко у нама одзвања: *Зрно по зрно погача, камен по камен палача*, тешко одолевамо *Лаком кешу*, када се све *Може*, једноставно *Уђеш, изађеш и готово* или радиш на интернету за *Зараду без муке*, а кућу градиш по систему *Кључ у руке*. Наши дедови би вероватно рекли полако с кључем, прво да испечемо циглу, креч да угасимо, песак да до- несемо, грађу да растружемо, али ко још пита дедове.

Куће и окућнице

Уосталом, зидање је бар једноставно. Сви смо га савладали на убрзаним курсевима викендзиданија код наших очева, рођака, пријатеља, комшија, кумова, који су зидали, надзиђивали, дозиђи- вали, презиђивали, куће, викендице, гараже, ограде, бетонирали стазе, копали септичке јаме, истоваривали цемент и шодер, *уда- рали* плоче, догонили грађу, везивали арматуру, пердашили зидо- ве, гурали колица, мешали малтер, извлачили серклаж, шалова- ли, пазили да зид буде у винкл... Ако ме више не слушате... Види мене – слушате! Ако ме не читате ... е онда сам човек који при- ча сам са собом, а он или се жени или кућу зида, како се то већ каже. Вечито у прорачунима, како да отплати рату кредита, по- вољно нађе мајстора, јефтиније превезе грађу, оде раније са по- сла да залије бетон... Само му још архитекта фали, да црта и да га за то плаћа.

У основи, све најважније за грађење, без чега се не може, из- мишљено је пре више хиљада година. Висак за вертикале, ва- грес црево за хоризонтале, канап за правац, мерење и уместо шестара, полуга, точак, чекрк. Природа нам је подарила Сунце за оријентацију, воду, камен, дрво, земљу за грађење, корак, стопу, лакат, педаљ, палац, хват за мерење, ум да све то повежемо у це- лину, а марљивоство да изведемо. Мешајући све ове елементе од памтвека и уз Божију помоћ, градили смо прве заклоне, колибе, земунице, дубироге, криваче, сојенице, плетаре, кровинаре, ча- трље, сламњаче, сибаре, брвнаре, бондручаре, блатаре, чатма- ре, приземљуше, потлеуше, талпаре, дурунгаре, чардаке, вајате... Било нам је у њима безбедно. Често мрачно и задимљено, али то- пло и телу и души. У њима смо се сабирали, множили, одузима- ли и делили. Окућницама придодавали амбаре, кошеве, млекаре, торове, свињце, стаје, сенике, пушнице, сушаре, да сместимо и обезбедимо наше благо.

Исконска склоност ка сабирању оваковрсног блага, али и људи, пулсира у нама кроз време, покреће и помаже у препозна- вању тежишних тачака у простору, погодних за насељавање и

живот. Вођени логиком простора, прешли смо пут од просте зе- мунице и усамљене колибе, до модерног стана и мегаполиса, ве- чито у потрази за добром водом, плодном земљом, осунчаним и заклоњеним положајем, близином пута, мирним крајем, сигурним уточиштем. Скрасивши се у том свом трагању, људи су од вечи- тих номада, најпре постали земљоделци, а убрзо и грађани, за- штићени оградом, водом, зидом, бедемом, кулама, војском.

Градозииданије

Ко се у том свом трагању у Смедереву скрасио, ко је овде само застао па продужио, освојио па побегао, незадовољан остао, вечито одсутан за њим патио или без очекивања само овде пре- бивао? Шта је у њему пронашао, и најзад, да ли се о свему овоме уопште питао или је тихо и једноставно у њему живео?

О Смедереву пре деспота Ђурђа, знамо мало и углавном на основу историјских извора, док материјалних трагова готово да нема, па можемо само да га наслуђујемо ишчекујући нова открића. Насупрот том магловитом времену, стоје моћни камени бедеми и куле, као сведочанство готово нестварног достигнућа. За њихо- ву изградњу су сабрана сва наша дотадашња знања и умећа гра- дозиданија, прожета византијском традицијом и концепцијом Ца- риграда као узора.

Моћ да се изгради тако велики и сложен град није почива- ла само на новцу и дипломатији, већ и на вишевековном стабил- ном државном устројству и обавези становништва према држави, да током године радом и дајући своје товарне животиње учеству- је у преносу грађевинског материјала и изградњи нових утврђених градова, обнови оштећених или запуштених кула и бедема. Упра- во се та годишња обавеза звала **градозииданије**. Представљала је врсту пореза који се давао кроз рад, а не у новцу. Трагове овог на- чина грађења можемо видети на самим бедемима и кулама Сме- дерева, где се могу запазити разлике у начину зидању појединих делова, према врсти камена и вертикалним процепима, који све- доче о различитом пореклу донетог камена, етапном зидању и о различитим групама радника из околних села, које су га уграђива- ле повезане обавезом градозииданија.

Суштина Града

Смедерево несумњиво заузима важно место у епској поези- ји, која одсликава дубину историјског трајања и значаја, и углав- ном је опевано уз одредницу град, а често и као пространи или бијели град, односно град питоми и славни. Дилему није имао ни деспот Ђурађ Бранковић. Започињући изградњу новог престоног града, није стварао само сигурно утврђење, већ динамичан по- литички, црквени, културни, трговачки и економски центар Срби- је, са свим атрибутима средњовековног града. Нажалост, основ- на замисао остварена је само током прве три деценије трајања (1428-1459), Град касније није више имало тако важну улогу, а ни његови житељи свест о старој слави. Смедерево је статус града званично добило тек недавно, као део административне шмин- ке, уз мало галаме и покондирености, али неразумевање суштине града, као једног од најважнијих феномена људске историје, само је продубљено. О томе сведочи и чињеница да језгро града из ње- гове најславније престоничке фазе, којом се највише поносимо, већ генерацијама погрешно називамо Смедеревска тврђава, а ис- товремено скромну и заборављену тврђаву на ушћу Мораве у Ду- нав помезно Кулич град.

У давно прошла времена, опште словенска реч град (гради- ште, градац, градина) означавала је сваки ограђен, заштићен про- стор, који је имао и магијску димензију. Трагови тог значења могу се препознати и у речи градина, како су наше баке звале башту, а неретко смо играјући фудбал или кошарку телом градили про- стор за напад. Кроз школу смо упознали грчки полис (град држа- ву) и римски урбс (уоквирен квадратним бедемом и испресецан правилним улицама). Оставили су на нас јак утисак, као и запад- ноевропски средњовековни и ренесансни градови. Толико јак да смо стидећи се своје раносредњовековне прошлости без таквих градова, потпуно запоставили важност њеног истраживања и

изучавања, као и лековитост истине. Временом смо значајан део наше градске традиције заборавили, а она је специфична и карактеристична за широке словенске просторе тог времена. Подразумева град отвореног типа, као центар мање области – жупе, са занатским радионицама, трговиштем, сабориштем, светим местима, црквама и једним или више утврђења на стратешки најпогоднијим узвишењима. Таква утврђења, углавном зидана од камена, називана су град, градац, градиште, градина, али су коришћена само као прибежишта у случају опасности. Управо такав је био град Рас, док су позносредњовековни Београд, Ново Брдо, Смедерево, у новим историјским околностима, имали другачију концепцију, а појам град је добио ширу димензију.

Стрепње и наде у темељу Града

Могуће је да наши урбанистички неуспеси и несналажења, имају корене управо у исконској потреби да живимо у контакту са земљом и природом, ван ограђеног простора, спутани неопходним правилима живота на малом простору, како би он био сношљив и уопште могућ. О тој потреби сведоче једноставне дрвене ограде, које више назначавају, него што штите простор око сеоских кућа у крајевима где су задржане старе навике. Нема китњастих бетонских елемената, кованих или зиданих ограда, заштитних камера, бетонских балустрада, лавова и остале менаџерије, који оличавају доба међусобног страха и пометености. Мада живимо на простору који баштини и још старију традицију Лепенског Вира и Винче, где су откривени трагови организованих насеља, која се сврставају у најстарија на свету, прихватили смо улогу јалових имитатора без кичме и корена. Зато непознати сами себи, пристајемо да живимо разбацани по неусловним насељима, неасфалтираним улицама и сокацима без канализације, заокупљени преживљавањем као и они из *строгог* центра, са асфалта, коленовићи из вишеспратница са поковареним лифтовима и сметлиштима испод терасе.

Када сам као дете додиривао избочено камење пењући се кроз пукотину између бедема и нагнуте куле, размишљао сам само о што бољем месту за бесплатно гледање утакмице и стрепо за одбрану гола Металурга. Тада нисам размишљао о опасностима, а још мање о људима који су тај исти камен давно додиривали градећи последњу одбрану пред Турцима. Нисам о томе размишљао све до пре неколико година, када сам на истом месту, али седам метара испод нивоа терена имао задатак да испитам стање пукотине. Додиривао сам први слој камена уграђен у темеље куле и осетивши мистичну везу са својим детињством и градостворитељима, само желео да у тишини што дуже останем у том скученом простору, поринут у слојеве прошлости. Делећи тај осећај са вама, покушавам да поделим све стрепње и наде уграђене у темеље нашег града.

Једно су стрепње и наде, а друго муке градитељске, а није било лако зидати утврђени град без мајдана камена у окружењу. Коришћен је сав камен до кога се могло доћи. Од камена и опеке римских градова Монс Ауреуса (Сеоне), Маргума (Дубравица) и Виминацијума (Костолац), преко римских и старих српских надгробних плоча, до речних облутака и камена из удаљених мајдана код Рама (35 km – зелени шкриљац), Радовања (50 km – пешчар), Горњачке клисуре (60km – кречњак) и Голупца (70 km – кречњак). Узимајући у обзир невидљиве делова бедема, који због неједнаког насипања и пада терена варирају од пет до 7 метара, као и објекте унутар града и делове спољашњег бедема изградњене до 1439. године, вероватно запремина за зидање није била мања од две стотине хиљада кубних метара. За десетак година изградње, рачунајући могући број радних дана, у просеку је дневно морало бити уграђено око сто кубних метара материјала. Највише камена, али и креча, песка, воде, дрвених греда за арматуру, кованих клинова. Томе се морају придодати разни алати, оруђа, ужад, скеле, храна, теглећа стока...

На темељима легенде

О зидању Смедерева због обима подухвата и историјских околности, постоје бројне легенде, које су и даље живе, дограђују се и прилагођавају новим временима. Облак Радосав и Старина Новак, јунаци епских песама везаних за Смедерево, временом су пали у заборав пред централним ликом проклетом Јериним која има универзалнији карактер. Десетине старих утврђења широм Србије, Босне и Црне Горе, носе назив Јеринини градови, а легенде о њеној окружности и неправичности се одржавају, мада је приметно да се у новије време однос према њој мења, јер се појављује све више афирмативних текстова о њеном животу. Остваривање великих историјских прегнућа увек прате легенде о неопходности подношења жртве за велика дела. Зидање Смедерева у свим нијансама легенди које га прате има ту нит. Најчешћи мотиви су преношење камена из руке у руку са велике удаљености и ојачавање зидова јајима. Легенда о коришћењу јаја за зидање ради чврстине и брзине зидања није реткост. Помиње се у многим крајевима како код нас тако и код других народа. Чеси је рецимо, везују за зидање Карловог моста у Прагу. Својства јајета да добро веже пигменте од давнина су познавали и користили сликари и иконописци, а недавно је у маси зида бањалучког Кастела у центру града, откривена љуска целог јајета, као једна од ретких археолошких потврда ове легенде.

Наравно легенда не би била легенда да нема преувеличавања и скривених дубљих значења. Могуће да одржавањем ове легенде несвесно показујемо дивљење према прецима, који су за разлику од нас имали довољно јаја и спремност да их без калкулације уграде у свој Град.

Смедерево престоница Цигана

Др Леонтије Павловић
(Из књиге „Смедерево у XIX веку“)

Данас нико од Смедереваца не зна да је њихова варош у другој половини деветнаестог века била почастована да буде резиденција једног циганског краља. Та особеност незаборавно је истакла Смедерево у очима Европе и Енглеза.

Да је Смедерево било циганска престоница сазнало се из енглеског часописа који издаје „Друштво за проучавање циганског фолклора“. У том часопису изашао је некролог томе циганском краљу, који се звао Никола Михаило Мали.

(...) Рођен је 1810. од банатских скитачких Цигана. Године 1848. на страни Мађара узео је видног учешћа против Аустрије. Неко време био је шпијун мађарске револуционарне војске. Најзад њега су банатски Цигани изабрали за свог краља. Провизорна мађарска влада потврдила га је за циганског војводу. Народ је свог поглавицу звао Михаило Мали (Kis Miallo) цигански краљ. Његовом суду сви су се покоравали. Цигани из Србије позвали су га да стишава завађене Цигане.

Када се крајем 1859. погоршало стање за Цигане у Мађарској, Никола Михаи-

ло се преселио у Смедерево. Одатле је делио правду својим саплеменицима.

Како се у Србији нерадо гледало, па чак и забрањивало прелажење Цигана, то је Михаило морао да напусти Смедерево и да се врати у Банат. Сада их је тамошњи закон присилио да нају стално пребивалиште.

Никола Михаило је сматрао да је живот на једном месту монотон. Жељан слободе, одселио се у Северну Америку, а оставио

своје Цигане у Војводини да плачу за њим – својим царем, и слободним скитачким животом.

У Северној Америци стекао је велики углед и код Цигана, особито у области Кливленд, где је признат за краља. Ту је јануара 1910. и умро као стогодишњак. По старом циганском обичају и свом тестаменту сахрањен је са великом помпом, којој су додате велике почести које су припадале „његовом краљевском величанству“.

od 2004. godine

**✓ NE PRAVIMO VESTI
ŠIRIMO
ISTINU**

WWW.SDCAFE.RS

Više od 120.000 ljudi redovno čita sdcafe.rs

Пише: Хаџи Зоран Вукашиновић

СМЕДЕРЕВСКИ
Магазин
Магазин

Зорица по пуну шољицу за кафу расола. Веца ударио у дреку, пио би још расола. Тетка Цица каже:

– Ма каки расол за њега! Таман посла, усро би се ко грилица. Имао би да дочека нову годину на ноши.

Рада и ја седимо за столом, вечерамо и шашољимо се испод стољњака. Одједном, Веца осветнички циму стољњак и претури бокал, срећа није било много расола а и није се разбио. Моја мама рече:

– Нек је мали Веца жив и здрав! Здраве дете па несташно, фала Богу има још расола у чабру. Узми, сине, бокал па донеси.

– Е, није-него, нек иде тата. Џаба их било и расол и купус и чабар. Малопре,

када сам се пресамитио у чабар, да ме Рада није држала за ноге ја бих наглавачке бућнуо. Једва сам извадио главицу што смо је управо појели. Вероватно је нека главица зачепила шејтов и више не истиче расол него само по мало капљуцка.

На то се огласи чика Гага:

– Јесте, шалитраш, право кажеш. Иди ти, Микице, регулиши хаварију у чабру. Расол ти је сваке године добар, а ове године је чаробан. Иначе, кисео купус је много здрав. Ко једе кисео купус не може да оболи од скорбута.

Врати се мој тата Микица из подрума брже него што је у њега сишао. Сав узрујан рече:

– Е, свашта се дешава у животу, да л' је могуће да се ово десило? Шејтов није зачепила главица купуса, него пацов који се ко зна када удавио у расолу! Пацовчина, бре! Идите да га видите колики је!

Сви се згледасмо, а тетка Цица, забезекнута, стави руку на уста и отрча у купатило.

На то ће чика Гага:

– Не бојте се, кад вам кажем ја као лекар. Неће вам ништа бити од тог пацова, со је одрадила своје! А ти, шалитраш, имаш од мене кесицу шалитре! Највише си допринео да се уљез у расолу открије!

VILLA GRAF

Београдски пут 106
Смедерево
026/670 555
065/9 670 555
www.villa-graf.com

POLIKLINIKA ĐORĐEVIĆ

Dr med. Ljiljana Đorđević
specijalista transfuziologije i kliničke biohemije

LABORATORIJA

- Internista - Ginekolog - Ultrazvuk - Urolog

Smederevo, Knez Mihajlova 89a, tel: 026/4631-085, 026/617-793
e-mail: poliklinikadj@open.telekom.rs

ПРОДАЈА И СЕРВИС "КОСАЧ СД"
16. Октобра 63, Смедерево • 026/621-534 • 065/231-53-41
www.kosac-sd.rs • kosacsmederevo@gmail.com

ВЕЛИКА STIHL ПРОЛЕЋНА АКЦИЈА 2015.

Од 15.03. до 15.06. савршене цене STIHL производа - посетите нас и пронађите Ваш идеалан уређај по цени већ од 15.000 динара и са продуженом гаранцијом до 3 године!

КАВАЛИТЕТ
КОЈИ СЕ
НАСЛЕЂУЈЕ

STIHL

VIKING

ЗА ИЗАБРАНЕ МОДЕЛЕ -10% ПОПУСТА
КОСАЧ ПОКЛОН УЗ СВАКИ КУПЉЕН УРЕЂАЈ

Гаранција 3 године! Начин плаћања кредитним картицама без камате на 12, 24 месеца.

Смедеревски мостови на Језави

Чудна је њо река. Нема извор али има два ушћа. Језава се од Велике Мораве као рукавац одвојила код села Трновче и насипавила својим њуњем ка Дунаву. Користио јој је исирекидано, мешићани су ја зашћивали ња се ирејиворило у дуже или краће осипајке да би код Ришја, између Лозовица и Сараораца, њоново њосипало река. Усиуић ојейи залази у мноје рукавце и ирихвациа Раљу и Коњску да заједно, код Тврђаве, уијеку у Дунав. Али само кад се Велика Морава излива. Међуићим, када Дунав нарасије, он њојура воду ња Језава ѡромени њок и враћа се Морави.

Пише: Никола Тасић – Цале

На само четрдесет седам и по километара ове плаховите реке људи су подигли – тридесет пет мостова! Од њих је девет припадало граду Смедереву и широј периферији.

О њима ће бити ова прича.

Да бих је написао помогли су ми сећања Душана Николића, најстаријег живог смедеревског рибара знаног и као Мали Дуле, Криви Дуле или Дуле Муренце. С обзиром да се међу првима населио у рибарском насељу код Металора, непосредно испред мета Чаврнтија, његово памћење и друговање са Језавом било је драгоценно. Помагала ми је и Јелена Тасић звана Јелка Далматинка, моја стрина, најпознатија жена-чамција на Језави док је Језава била жива река. Драгоцена су била и сећања Ане Станковић која је некада живела на Митинцу, и Банета Павковића из Липа. Вредне податке прикупио сам и на немачким сајтовима *Kriegschronik, Weltkrieg, и Semendria 1915. nach der Einnahme.*

Несумњиво је да је било и других мостова, рушених у ратовима којих нам није недостајало, али о њима нема ни података ни сећања.

Дрвени мост на старом кориту

Ово је, претпоставља се, најстарији мост о коме постоје подаци. Изграђен је у периоду пре окупације у Првом светском рату на месту данашње Црпне станице. Фотографију су направили педантни освајачи, немачки или аустроугарски војници 1915. године што доказује да је постојао пре њиховог доласка. Налазио се у продужетку данашњег бетонског моста. Шездесетих година депонијом смећа и шута затрпано је старо корито, дрвена конструкција моста је посечена а стубови повађени. Потом је ту изграђена Црпна станица.

При врху фотографије, на десној страни, види се прва смедеревска ливница Металор индустријалца Петра Нешића.

Док није било надвожњака

Пре затрпавања старог корита и изградње надвожњака на том месту је постојао дрвени мост на који се стизало Улицом Милоша Великог, у наставку садашњег

пружног прелаза код Желвоза. Најстарију фотографију начинили су окупаторски војници у Првом светском рату, те се с правом може тврдити да је мост изграђен пре рата. Загледамо ли се пажљивије у Цркву утврдићемо да се делимично пружао и дужином садашњег надвожњака. Њиме се стизало на другу страну која није била копно већ острво између старог и новог корита Језаве. Половином прошлог века на том острву се и живело, налазила се ту и градска Кланица и још неке занатске радионице. Онда је лево и десно од моста ђубретом, шутом и отпадном земљом затрпано старо корито, а потом и сам мост. То **убијање** Језаве почело 1965. године. Када је порушен мост Дудуе, Пипац, Мали Дуле и Драга Цалион морали су да пронађу друго место где ће везивати своје рибарске чамце. И аутор овог текста моста се сећа јер је испод њега пецао или се купао у тада чистој Језави.

Велика ђуприја

Из времена пре Првог светског рата постојао је још један мост. Његова најстарија фотографија направљена је за време окупације. Налазио се код Липског гробља, односно код пумпне станице на данашњем Железарином каналу. По причи мештана, тридесетих година прошлог века био је порушен. После Другог светског рата солидно је обновљан, потом је рушен али су га људи изнова обнављали јер добар мост увек треба. И ваљао је све до осамдесетих година док није почело затрпавање Језаве и ископавање такозваног Црвеног канала за отпадну воду из Железаре. Онда је Велики мост, или Велика ђуприја како су га Липљани још звали, заувек порушен.

Први железнички мост од метала и бетона

Овај мост изграђен је између два рата, недалеко од ушћа Језаве у Дунав. Судећи по фотографији, али и по подацима, може се претпоставити да је изграђен за потребе железничког транспорта робе и производа, а посебно првих ливених пећи у Србији тадашње фабрике „Економ и Металор“, доскорашњег „Милана Благојевића“ а данашњег „МБС“.

Претпоставља се да је у великој петолуној експлозији муниције 1941. године прилично оштећен те да је због тога морао бити и порушен, можда већ током самог рата. Ипак, остаци конструкције потрајали су до шездесетих година са једином сврхом да момци прелажењем преко њих покажују своју храброст.

Пилотне

Овај мост од дрвета и метала наменски је изграђен у време Другог светског рата. Служио је за постављање цевовода за транспорт нафтних деривата од Рафинерије до Ложионице, или до Железничке станице. Писаних, самим тим и поузданих података о времену изградње нема, али је сигурно да је изграђен четрдесетих година прошлог века јер је 1940. године, како у књизи „Споменар старе вароши“ пише др Славко Домазет, у Годоминском пољу почела изградња Рафинерије. Мост је постојао и после ослобођења, све до педесетих година када је срушен јер је изгубио првобитну функцију.

Бетонски мост на новом кориту

Иако је ово једини преостали мост на Језави, поузданих података о почетку његове изградње још увек нема. Једно мишљење га смешта у 1939. годину због изградње Рафинерије која је требало да почне наредне године. Међутим, Смедеревци са довољно година да буду сведоци причају да је мост изграђен у периоду обнове Смедерева после велике експлозије муниције у Тврђави. Трећи, пак, тврде да је изградња почела 1948. године, у оквиру прве **летолетке**. Наиме, Влада СФРЈ је 1947. године донела петогодишњи план обнове земље и за то формирала посебне фондове. План је подразумевао и убрзану индустријализацију. У нашем граду су организоване добровољне радне акције на изградњи фабрика „Милан Благојевић“ и „Фаграм“ на простору бившег „Металора“. Вероватно је, а самим тим и најближе истини, да је бетонски мост на новом кориту Језаве управо изграђен ради подизања ових фабрика.

Фотографије изградње направио је стари смедеревски фотограф Чедомир Живоиновић звани Чеда Пластика.

Мост у Митинцу

Иако нема прецизних података, сигурно је да је овај мост изграђен у послератном времену интензивног развоја пољопривреде. Трбало повезати Пољопривредну школу с једне и Годоминско поље с друге стране Језаве на коме су ученици обављали праксу. По сећању Ане Станковић, која је живела у том делу Годомина, тај леги мост од гвозђа и бетона у активној употреби је био негде до краја седамдесетих година када су и он и Језава затрпани депонијом.

Дрвени мост на сиваром коришћу Језаве у време Првој светској рата

Мост код Спортског аеродрома

Када је 1958. године основан Аеро-клуб Смедерево, у Годоминском пољу, на десној обали Језаве у близини села Радинац, изграђен је и аеродром са травнатом пистом дужине 1000 метара. Ради лакшег приступа, код такозване Друге липске рампе на Језави је изграђен мали бетонски мост који је више служио пешацима и бициклистима. Мост је порушен 1980. године

када је Језава на том месту затрпана како би био направљен пут испод кога су постављене цеви за протицање Језаве.

Липски мост у Годомину

У првој половини шездесетих година, у Годомину је, на месту званом Брег на улазу у село Липе, саграђен мост који је спојио доњи и горњи Годомин. Тада је у доњем Годомину основано пољопривредно

добро са погонима за прераду плодова и шталама за расна говеда. Мост је званично пуштен у саобраћај 1966. године, а то је забележио смедеревски фотограф и хроничар Радослав Ранисављевић – Жика Лија. Фотографија је објављена у листу Наш глас. Када је изграђен мост преко Дунава, на десној обали Језаве је изграђен магистрални пут па је двехиљадитих година овај мост порушен. Данас се ту налази Градска депонија.

ZAVARIVANJE

CNC SEČENJE

SUDOVI POD PRITISKOM

MAŠINSKA OBRADA

BRAVARSKЕ USLUGE

„EM DIP PRO TEAM“ D.O.O. ■ ŠALINAČKA BB ■ 11300 SMEDEREVO ■ SRBIJA

Centrala: +381(0) 26/46 29 815 ■ Fax: +381(0)26 642-181

Email: office@emdipproteam.co.rs ■ Web adresa: www.emdipproteam.co.rs

Нови живот Дунавског парка

Дунавски парк је први успостављени парковски пројекат у Смедереву настала 1885. по завршетку изградње Кеја на Дунаву, а по налогу градоначелника Јанићија Констаниновића Цандара. Тада је испред Кеја уређено шеталиште са мношћу ружа и других цветова, а на великом кеју су у редовима били засађени кестенови. Испод сваког кестена је успостављена дрвена клупа. Сматра се да је то била међу првим уређеним парковским површинама у Србији.

Парк је захватао више од једног и по хектара и простирао се од Кеја на запад, а са стране је био омеђен дунавском обалом а на другој страни Дунавском а данас Улицом деспота Ђурђа. Вредност парковског простора су појачавали репрезентативни угоститељски објекти на другој страни улице: хотел „Лаф“, „Синопа“, „Бела лађа“, а нешто касније подигнут је и хотел „Таково“ и зграда Царинарнице. Смедеревци и њихови многобројни гости, радо су долазили на Пристаниште, нарочито у поподневним часовима, сачекивали и испраћали лађе и дивили се лепоти Дунава.

Прво смањење парка...

... настало је почетком 20. века када је на западној страни изграђено Монополско спремиште соли, зграда и данас звана Монопол, и млин Раше Здравковића, који је касније био у власништву трговца Шалера, и највероватније се налазио поред магацина соли. У делу парка поред млина одвијале су се и прве игре фудбалском лоптом које су убрзо забрањене, наводно, због више и граје које сметају шетачима и опасности да се лоптом не оштети димњак млина.

На почетку Првог светског рата окупаторска војска је посекала стабла кестенова на кеју и парку и на том простору складиштили своју ратну технику. Године 1916. млин више није радио а ту је постављена радионица за оправку вагона која је ради-

ла све до 1923. године. За потребе Радионице и Соларе изграђен је железнички колосек који је од Железничке станице ишао готово средином парка. Железнички колосеци су у парку често мењали позиције, према намени, некада ближе обали, а некада и средином парка.

После ослобођења, тачније 1921. године, на другој страни парка, уз улицу, постављена је железничка пруга за потребе Винарског подрума и Сартиде. На источном крилу Кеја засађен је платан и четири тополе, обновљене су клупе, а на западном делу парка, ближе Железничке радионице, по препоруци тадашњег управника поште, иначе пчелара, засађена је алеја од шездесет стабала софора, врсте јапанског багрема без трња који имају медоносне цветове. Софоре су распоређене у два међусобно размакнута низа са по два реда у низу. Редови у низу су међусобно ближи. И ту је било клупа за одмор. Временом, поједина стабла софора су биолошки пропала а уместо њих су сејене саднице другог дрвећа. Нови миленијум доживело је само двадесетак софора.

Поновно ремећење изгледа парка...

... настало је 1932. када је започета градња силоса и готово по средини парка постављен нови железнички колосек, а бродски претовар је спуштен ниже од соларе.

Годину или две касније пословима поправљања Кеја руководио је инжењер Бикар. Тада је сачињен и пројекат уређења парка по коме је у средишњем делу започета комбинована садња ниског шибља, високог дрвећа, обликовне су цветне алеје, рунделе и шетне стазе.

Године 1936. двадесетак метара испред великог кеја изграђена је зграда названа „Француска капа“ јер је таквог облика, а подигнута је као обележје кратког боравка у Смедереву Луј Бартуа, француског министра иностраних послова. Иако је то релативно мала и ниска грађевина, својим постојањем и изгледом је употпунила садржај парка и посредно допринела да се у њему повећа присуство људи јер је дуго служила као билетарница и чекаоница путника паробродских друштава.

У то време речни транспорт је био све активнији па су и утовари и истовари на пристаништу постали све обимнији. Да би ти послови били ефикаснији на малом кеју је посечено доминантно, разгранато стабло и ту постављена парна дизалица. Тада је ближе дизалици постављен нови железнички колосек па је и тај део парка претворен у пристанишни манипулативни простор.

Године 1938. калдрмисан је прилаз из Улице деспота Ђурђа до кеја, а 1940. је десетак метара источније од „Француске капе“, а наспрам почетка силазног степениша на реку крај ког се налази такозвана летва за мерење нивоа воде, изграђен објекат с канцеларијама за Агенцију речног бродарства (касније Југословенско речно бродарство) у чијем је продужетку изграђен и пространи магацин. Између „Капе“ и хотела „Таково“, ближе улици, постављена је и чесма живе воде која је укинута осамдесетих година прошлог века.

Непосредно после ослобођења...

... на скверу испред Агенције ЈРБ сахрањен је црвеноармејски официр који је погинуо у борбама за ослобођење Смедерева и на том месту постављен скромни споменик. Изградњом меморијалног парка погинулим црвеноармејцима на Чачалици у Пожаревцу, земни остаци тог официра су 1962. ексхумирани и пренети у заједничку костурницу а спомен обележје је уклоњено.

Парку се после Другог светског рата није посвећивала већа пажња. Временом, поред железничке пруге, уз обалу до дизалице спонтано је настала и камionsка стаза која је због нестабилног тла имала многа улегнућа. Остали део парка није одржаван и најчешће је био закоровљен. Тек је педесетих година организована радна акција омладинаца и грађана и средином парка је направљена шеталишна стаза насута црвеном шљаком из циглане. На четрдесет квадратних метара у средишњем делу засађено је парковско цвеће. Али је све то кратко трајало јер за уређење и одржавање Дунавског парка није било пара, мада

Око 1935. године

је много више недостајала добра воља па је и стаза убрзо зара-сла у коров.

Крајем педесетих и почетком шездесетих година парк је из-био привлачну драж јер је на простору, иза зграде у којој је било седиште ЈРБ, па готово до Тврђаве, формирано велико склади-ште пирита који је испуштао јак, непријатни мирис који се на да-леко осећао. Средином шездесетих година спонтано је настала стаза поред железничког колосека, паралелно с улицом Деспо-та Ђурђа, која је проширена и бетонирана. Премештањем бензин-ске пумпе с почетка Карађорђевог и Улице деспота Ђурђа на про-стор близу Старе железаре, та је стаза продужена поред Соларе, Веслачког клуба и ишла је све до главног улаза Железаре. Сре-дином деведесетих година на почетку те стазе, преко пута Омла-динског дома, некадашњег хотела „Таково“, део стазе је издигнут с наменом да се користи као перон – стајалиште планиране град-ске железнице која је требала да саобраћа на релацији Мала Кр-сна – Нова железара – Железничка станица – Стара железара. На жалост, ова намера је остала само у идеји јер потенцијални путни-ци нису били спремни да се лише повољности које пружа мрежа аутобуског спривоа.

Први свеобухватни пројекат...

... хортикултурног уређења Дунавског парка који је обухватао и ре-конструкцију постојећег биљног материјала 1978. године су ура-дили сручњаци хортикултуре мр Чедомир Домазет и Миленија Ђу-рић. Нарочита пажња је била посвећена алеји софора која је већ тада изгубила своју функционалност. На жалост, као и многи дру-ги пројекти и овај није реализован услед недостатка средстава. Или опет – добре воље.

Делимичном уређењу Дунавског парка приступило се 2005. године у оквиру пројекта Уређења обале Дунава – Веслачки клуб – Тврђава у Смедереву (аутор арх. Ненад Младеновић). Године 2007. је измештен железнички колосек уз обалу, а још раније де-монтирана дизалица са малог кеја. Целом дужином тог дела оба-ле изграђен је валобран као мера заштите од поплава вода а уз њега широка и савременим материјалима попложена шетали-шна стаза.

Изградњом ове стазе традиционални градски дневни и вечер-њи корзо се из Улице краља Петра Првог преместио у Дунавски парк који је постао најпосећенији део града.

Шеталиште пролази поред великог кеја, крај Силоса и Со-ларе, Веслачког и Бродарског клуба, и даље до балон спортске хале иза бензинске пумпе. Поред стазе су клупе за одмор и кан-делабри за осветљење. Постојећи парк је без детаљног хортикул-турног преуређења привремено уређен, површина изравњана и засађена трава. Остала је необновљена стара шеталишна стаза која је паралелна с пругом и Улицом деспота Ђурђа, али су уређе-на два попречна прилаза којим се на дунавску страну парка може да дође из Улице деспота Ђурђа. Један је у продужетку Улице Фи-липа Вишњића а други је близу Силоса. Оба прилаза омогућава-ју прилаз парковским реквизитима за игру и забаву деце. На дру-гом крају парка део „Француске капе“ је уређен као угоститељски објекат, а у делу парка близу Силоса од 2013. организује се „Па-тосинема“ – бесплатне филмске пројекције на отвореном које по-сетиоци прате седећи на трави.

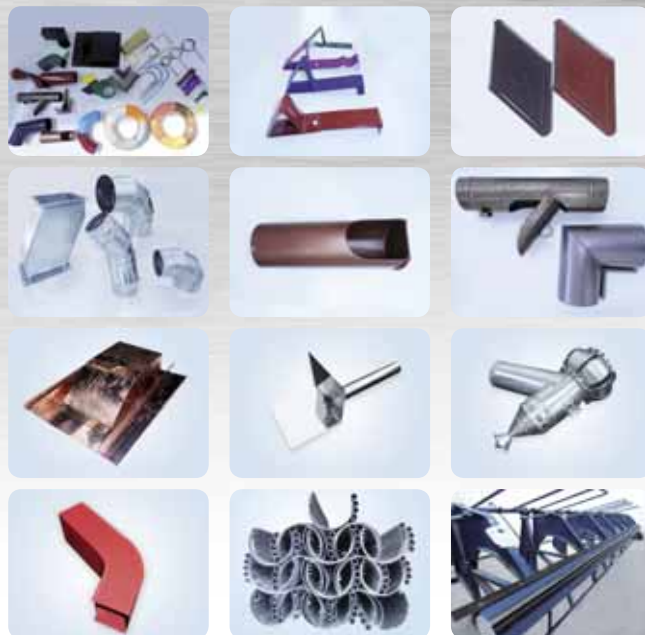
Иван Ситојић

POŠTOVANE KOLEGE LIMARI,
OVE SEZONE MOŽEMO VAM PONUDITI KOMPLETAN
ASORTIMAN ZA GRAĐEVINSKU LIMARIJU OD
POCINKOVANOG, PLASTIFICIRANOG I
ALUMINIJUMSKOG LIMA.

SASTAVNI DEO NAŠE USLUGE ČINI SEČENJE I
SAVIJANJE PO VAŠEM ZAHTEVU

**MOŽEMO VAM PONUDITI VANSTANDARDNE,
OKRUGLE I ČETVRTASTE ELEMENTE.**

PUTEM SMS PORUKA
OBAVEŠTAVAĆEMO
VAS O AKCIJAMA
SNIŽENJA CENA

ŠALINAČKA BB, SMEDEREVO
Tel./Faks: 026 617 816
Tel.: 063 837 3240

**BUL. OSLOBOĐENJA 56,
BEOGRAD**
Tel. 011 398 7678
062 211 943

Чесма

Ко би да га људи памте, нека им поклони чесму. Јер ко је за-
служио већу благодарност од онога ко је жедног окрепио.

Знао је то и Антоније Протић.

Знао је да ће заборавити Смедеревци његову писменост, тада
ретку међу Србима, и господство због ког су га и назвали Ћир-Ан-
та. Слутио је да ће временом избледети слава војевања уз Кара-
ђорђа и Милоша којима је био и ратник и писар. И *Повесницу коју
је писао* за неке будуће Србе, да не забораве колико је скупочена
слобода у којој живе, деценијама је прекривала прашина. Забора-
виће се и његова добротина јер кратко је памћење.

Захвалност још краћа.

Али **чесма** коју им је подигао на свом имању сачувала му је
барем име.

И у разним *вуненим временима*, јер сви људи ожедне; и осва-
јачи и браниоци, и зликовци и жртве; ожедне људи и на ђурђев-
данском и на првомајском уранку исто; и на сваком излету, када је
претицало времена и за излете.

1958. године: Омиљено излетиште

1994. године: Срамна руина часног имена

2008. године: Дуго нам је требало да се поистинимо

Добра чесма увек и свима ваља.

Кад је нешто наше – онда је исто и моје колико и твоје, па нам
је иста и благодет и брига да то наше сачувамо.

Али ми не бисмо били такви какви смо да не заборављамо и
брже и више од ругих. Зато нам је тако како нам је.

Када је дошло време да свачије буде ничије оронула је стара
чесма. Али је и таква остала знана као Ћир-Антина.

Да се постидиш.

Е, па, дуго нам је требало да се постидимо и поправимо оно
што се урушило.

Јер ми не бисмо били такви какви смо да се не сећамо и спо-
рије и ређе од ругих.

Зато нам је тако како нам је.

**Када је дошло време да свачије буде ничије оронула је
стара чесма.**

ALTO D.O.O.
AUTO DELOVI

UL. SRPSKIH SOVJETA 3
11300 SMEDEREVO
Tel.: 026/ 617 539; 617 833

NAŠE USLUGE

- Ugradnja i reparacija svih vrsta autostakala
- Ugradnja auspuha "VLAJKOVIĆ"
- Popravka havarijanih vozila
- Ugradnja reparaturne limarije
- Lakiranje i zaštićivanje
- Poliranje
- Šlep služba
- Distribucija Lavlje Kandže

**Petrijevski put bb. (Jasenak)
11300 Smederevo
Tel: 026/715-575
Mob: 063/250-058**

**e-mail: renger@krstarica.com
rendzer@sohosistem.net
autorendzer@gmail.com**

Вила Обреновића у доба социјализма

У освић о отварања овој репрезентативној здања за ширу јубдику, у њексиу који следи, а који је могао бићи насловљен и „Вила Обреновића, после Обреновића“, овој њеми посвећујемо њажњу са намером да освелимо живој обреновићевској амбијенци у време југословенске социјалистичке државе, односно Савезне Републике Србије.

Пише: Мр Снежана Цвејковић

У претходним бројевима Смедеревског магазина објављиван је низ прилога о различитим аспектима летњег двора династије Обреновић у Смедереву. Писали смо углавном о вили и винограду у контексту њених власника и оснивача, пре свега владара и владарки династије Обреновић, као и о потоњим власницима, породици Орешковић. О претварању старог династичког топоса у нови идеолошки објекат СФРЈ, у деценијама након Другог светског рата најмање је писано. Управо овај период створио је асоцијацију о „забрањеном граду“, житељима Смедерева учинио га недоступним, а грађанима Србије чак и непознатим. За нама је, тако, седамдесет година које су га учинили загоретим, тајанственим, чак и мистериозним.

Дворац Обреновића

Вратимо се неколиким реченицама династији Обреновић и њиховом летњем двору са виноградом у Смедереву. Владари династије Обреновић најчешће су на свој домен долазили бродом из Београда, дочекивани на смедеревском кеју врло свечано и помпезно, брање грожђа организовали су као светковине уз присуство двора и народа. Краљица Наталија организовала је посела на која су позиване угледне смедеревске госпође. Краљевски пар Александар и Драга Обреновић су

овде прослављали своје рођендане које им је честитало председништво и грађанство Смедерева са бакљадом на челу, а монарх је поздрављао народ са балкона двора.

После Мајског преврата 1903. године, нови власници, породица Орешковић, интерпретирала је и даље ову вилу са имањем као дворац Обреновића и отварања његове капије многим гостима Смедерева, ученицима Гимназије, као и народу другог дана Ускрса када је одржавана Смедеревска литија. Дакле, негована је веза између монарха и народа, између краљевског и народног.

Златни брег

Убрзо по завршетку Другог светског рата, са променом државног уређења, наступиле су значајне промене и на некадашњем краљевском домену у Смедереву. Нови васник постала је држава, а вила добија име „Златни брег“ које је задржала до данашњих дана. Маршал Јосип Броз Тито, доживотни председник Југославије, долази управо овде на одмор у новембру 1953. године. У пратњи са председником су били Петар Стамболић, председник Извршног већа Србије, и Мома Марковић, члан Савезног извршног већа и посланик у Савезној скупштини.

Међу првим значајним посетама иностраних званичника, био је долазак председника Индонезије Ахмета Сукарна, заједно са председником СФРЈ Јосипом Брозом Титом 1956. године. Осим новинских чланака који су овим поводом објављени у смедеревском „Нашем гласу“, у сталној поставци Музеја у Смедереву изложена је фотографија која сведочи о овом догађају и коју Вам у овом тексту представљамо. Забележено је да је председник Републике, Јосип Броз Тито у Смедереву долазио јахтом Крајина.

Вила Извршног већа

Уочи Прве конференције самита неврстаних земаља у Београду, која је одржана 1961. године, урађена је велика, опсежна реконструкција некадашњег краљевског двора. Архитекта Богдан Богдановић определио се за модернистички класицизам обликујући вилу за потребе репрезентације Извршног већа Социјалистичке Републике Србије. На нашим просторима ова вилу је и била најпрепознатљивија као вилу Извршног већа. Временом оронили дрвени декоративни елементи су уклоњени, а уместо њих постављени стилизовани метални орнаменти. Дрвени трем такође је трансформисан. Приземље је истакнуто браон каменом и гранитним блоковима који су постављени на платоу испред виле. Подови великог салона и веранде постављени су црно-белим мермером као шаховска табла, а камин и оквир за огледало урађени су од белог венчаца.

Посебно пажљиво уређен је парк око виле. На платоу испред виле постављена је скулптура Леде са лабудом, уметничко дело Оље Ивањицки, у залеђу виле постављена је метална конструкција ружичњака, на крају шетне стазе која води од виле до Сеоске куће (некадашњи конач кнеза Милоша Обреновића) сазидан је видиковац, а у непосредној близини и дрвени павиљон за одмор.

Уређењу ентеријера виле приступило се веома пажљиво. Набавка мобилијара поверена је уметницима Пеђи Милосављевићу и Миодрагу Б. Протићу. Стилски намештај купован је од угледних грађанских породица Рајачић, Дробњак, Ракић, Кумануди итд.

Титу се није журило

Реконструисана и новоопремљена вилу „Златни брег“ више пута је имала прилике да угости брачни пар Броз са најближим политичким сарадницима. Године 1970. била је прилика да Тито посети Железару, и одседне у вили са председником Скупштине Србије Драгославом Марковићем, председником Централног комитета СКС Марком Никезићем, председником

Јосип Броз Тито са сарадницима у посети виле Златни брег, 1953.

Ахмeј Сукарно и Јосип Броз Тито на сцeнeнимa вилe Златни брeг, 1956.

Републичког извршног већа Миленком Бојанићем, председником Републичке конференције ССРП-а Драгијем Стаменковићем и секретаром Централног комитета СК Латинком Перовић. Домаћин ове високе делегације био је председник Општинске скупштине Милутин Цветковић. Овом приликом Тито је добио Повељу првог почасног грађанина Смедерева.

Последњи Титов долазак у Смедерево и боравак у вили био је 1977. године, а опет поводом обиласка радова у новој Железари. И овог пута Тито је допутовао са супругом и блиским сарадницима. На тераси виле високим гостима председник Општинске скупштине Смедерева

Милутин Цветковић уручио је поклоне. Јованка је добила поклоне из народне културе и традиције ткања: ћилим, шумадијску кецељу и торбу, а Тито реплику римске бронзане луцерне, која је један од највреднијих предмета Музеја у Смедереву, као и по буренце вина и ракије.

Према сећању Милутина Цветковића ево детаља овог боравака: „Другу Титу је тог дана у вили Извршног већа било лепо. Уопште се није обзирао на наговоре људи из протокола да је време да се пође. Титу се није журило, желео је да што дуже буде овде. Естрадни уметници су га „осетили“, певали су му по жељи, знали су да он много воли староградске песме, па су

му то и певали.” (Цитат је преузет из књиге Милорада Милановића, Тито у Смедереву, Смедерево 2004).

Поново Златни брег

И тако су пролазиле деценије. Као репрезентативна зграда која се користи за репрезентативне потребе државних органа, функционера и лица која представљају Републику Србију, Вила је остала скривена од очију јавности, изостала из туристичких бедекера, али и стручне литературе.* Статус споменика културе добила је 2009. године.

Према протоколу између Града Смедерева и Управе за заједничке послове републичких органа Владе Републике Србије, који је потписан у вили „Златни брег“ крајем 2014. године, планира се отварање виле за посетиоце, два пута недељно, радним даном и преко викенда, почев од месеца маја. Посетиоци ће најављивати своје посете, формираће се групе и одговарајућа водичка служба.

Историјски објекат, летњи двор са виноградом и парком, јединствен у Србији, сведок времена, имаће много тога да покаже и исприча...

***

(“Потписница ових редова једна је о ретких стручњака који су се бавили Вилом. Монографски је обрадила дворски комплекс Обреновића и публиковала књигу под називом „Вила династије Обреновић у Смедереву”. – примедба редакције)

**VILA
JUGOVO**

Beogradski put bb

026/ 647 271

065/ 45 20 270 069/ 28 64 079

www.vilajugovo.rs

Мој смисао за уживљавање

*Смедеревски сликар **Браца Ђурковић** дигломирао је на београдском Факултету ликовних уметности, у класи професора Здравка Вајагића. Самостално и колективно излаже у земљи и иностранству, а његове слике налазе се у приватним колекцијама и значајним комисијама. Такође, налазе се и у најзначајнијим институцијама у земљи и широм света, као што су седиште Уједињених нација у Женеви, Канцеларија градоначелника Велесина у Грчкој, болница „Дон Хойкинс“ у Балтимору, Амбасада Италије у Београду, у Бризбејну – Аустралији, у Градској управи Смедерева...*

Већ у првом разреду награђен сам неком врстом самопоуздања

За Вас кажу да сте рођени уметник. Професор Ратко Божовић написао је да сте предодређени да будете сликар. Шта Вас је то одредило: место где сте рођени или, можда, породица, или нешто друго?

Једини прави одговор био би – све од овога што сте навели и много тога што још нисте рекли, а да ја тачно не знам шта је то. Ствар је, вероватно, у менталном склопу, плус збир разних стицаја, околности на које, хтео или не, нисам могао да утичем. Оно чега се сећам из ране младости јесте први радни дан у првом разреду основне школе и мој цртеж печурке који је изазвао такво одушевљење код учитеља, да сам

већ тада награђен неком врстом самопоуздања. Можда би то могла да буде нека иницијална каписла која ме је покренула.

Ако се бавиш детаљима, не можеш брзо да сагледаш проблем

Завршили сте прво београдску Вишу школу ликовних и примењених уметности, а потом и Факултет ликовних уметности, код професора Здравка Вајагића. Знање је важно за уметнике, шта сте Ви научили од свог професора?

Завршити нешто, тачније стручно се образовати, и бити члан еснафског удружења формално де јуре требало би да значи, да је неко мајстор у своме послу, мада де факто то уопште не мора да буде исти-

на. Као и што смо почели причу о предодређености за сликарство, а у ствари да наставимо разговор о томе шта је школа значила у мом животу. Ако у себи немате то да сте предодређени, тешко да ће вас школа довести до резултата које, можда, очекујете. У најбољем случају имаћете много информација у својој глави, што ни у ком случају није неважно, јер знање можете пренети другоме, али на тај начин нећете постати бољи уметник. Не сећам се који је сликар рекао, али сам то препознао као истину: „Свакога могу да научим да слика, али не могу да научим да сликарски гледа“. Да се вратимо на питање о томе шта сам научио од професора. Нећете веровати, за мој приступ начину сликања довољно је било да ми каже да узмем велику четкицу, тако сам схватио да се не треба бавити појединостима и да ствари треба гледати широко. Ако се бавиш детаљима, не можеш брзо да сагледаш проблем. Исто тако је и у животу. Мој професор ме је, такође, научио како да гледам на живот. Јер, осим предодређености, важан је и свакодневни рад, или тренинг, како год хоћете.

Инспирација је само стање духа

Живот без поезије и неинвентива стварност, то је свет којем Ви не припадате. Где данас налазите инспирацију, у овако суровом свету?

Покушавам на сваки начин, да се колико год је то могуће и ментално и физички изместим из ове опште невоље и безнађа. За оне који су ствараоци кажу да су

хиперсензибилне особе, тако да се може претпоставити да је њима још теже него осталим људима. Зато им је природа дала прибежиште у стваралаштву. Када је реч о инспирацији, то је само стање духа када вам све иде лагано и од руке, мада нисте свесни када ће се и зашто то десити. То је посебно стање духа и мора се разумети као ретка појава. Све остало је ликовна пракса, суочавање са проблемима, мучење, сумња у то што радиш, осећај кривице када не радиш...

Радили сте и портрете. Који су Вам људи занимљиви за портретисање и зашто?

Портрети су тешка дисциплина, па самим тим и већи изазов, бар мени, јер никад ме није привлачило да сликам оно што ми не пружа отпор. Сви људи су ми занимљиви за портретисање, осим оних ретких безличних, и физички и духовно. Зашто кажем захтевно? То духовно се јасно види на лицима људи и ја то, као уметник, осећам. Не знам, али то би се могло назвати да је мој смисао за уживљавање.

Тржиште је погубно за уметника

Такође, радите слике и по поруџбини. Шта воле људи да имају у својим кућама или да неком поклоне?

Живим од овога што радим, па је разумљиво да сликам по поруџбини. Ипак у

духу стваралаца треба да постоји и то да не дозвољавају да то буду свакаке баналности. Тржиште је погубно за уметника, јер оно што широка публика жели да добије, не би требало да се произведе. То шта људи воле за себе, а шта да поклоне, то је осетљива област, да бих вам дао прецизан одговор. Гледање људи на уметност или оно што би требало то да буде, бескрајно је изнијансирано, као и људи сами.

Ваше слике налазе се у приватним колекцијама и многим светским институцијама, рецимо у Уједињеним нацијама. Да ли имате списак где се све налазе Ваша дела?

Немам прецизан списак, где се све налазе моје слике. Сlike не испоручујем ја, већ то раде моји дистрибутери. Податке имају људи са којима радим. На крају крајева слике треба да буде негде код некога, јер је то њихова социјална улога. Мени су биле потребне само током чина стварања. Мојих слика има и у Градској управи у Смедереву.

Слика је та која вам каже зашто треба да је купите

Излагали сте на самосталним и колективним изложбама. Да ли је данас, када је огромна уметничка понуда, важније да се представљате публици, која се тешко налази у овом општем метежу?

Понуда је огромна, наравно постоји и потражња. Да ли ће бирати моје слике или неког другог уметника, то зависи од много фактора. Када је реч о продаји, и организацији изложби, често су укључени читави тимови људи. Али у сваком случају, слика је та која вам каже зашто треба да је купите.

Учествовали сте и на ликовним колонијама. Да ли је заједничко стварање инспиративније за уметника?

Ликовне колоније су рад у колективу, а организатор рачуна да ћете направити добру слику која остаје њему. Да ће то, вероватно, тако и бити гарантује му арена у којој сте се нашли са колегама. Ту ни ваша сујета ни сујета ваших колега неће дозволити лош резултат.

Живите и радите на релацији Црна Гора – Србија. Да ли Вам је Смедерево значајан град у уметничком стварању?

Црна Гора је тржиште, Србија је тржиште. Смедерево је мој град, леп или ружан. Мени је увек леп.

Драјан Павловић

Штафета

Ближи нам се мај.

Три и по деценије био нам је најсвечанији месец. Првог маја се *будуио исток и запад*. Ишли смо на Уранак, празник наших очева и мајки... Свечани, поносни, достојанствени...

Недуго потом кретала је **штафета**.

Сваки град имао је своју, локалну. Обилазила је фабрике и школе с поруком Титу која је јавно читана. Понекад су своју штафету имали и градски ватрогасци, млади горани и извиђачи, спорски клубови и културно уметничка друштва...

Она главна ношена је дилем ондашње државе. Изабрани градови у којима је ноћила били су почастовани.

Славље се настављало.

Двадесет петог дана маја био је наш празник, Дан младости. И рођендан *друга Тита* када је главна штафета стизала на Стадион ЈНА. Славили смо га свечани, поносни, достојанствени. *Ко друкчије каже, клевете и лаже*, тврди заборављена песма.

И биће да је тако, судимо ли само по овој фотографији.

Тада је, на пример, изграђен Дом културе, последњи капитални објект у граду свима на корист.

После три и по деценије Дом је престао да буде Дом. Постао Центар који прокишњава. И у Библиотеку је опасно ићи. Због поломљених степеница.

Мај нам више није најсвечанији месец.

ЈТ

ALTO D.O.O.
AUTO DELOVI

UL. SRPSKIH SOVJETA 3
11300 SMEDEREVO
Tel.: 026/ 617 539; 617 833

NAŠE USLUGE

- Ugradnja i reparacija svih vrsta autostakala
- Ugradnja auspuha "VLAJKOVIĆ"
- Popravka havariisanih vozila
- Ugradnja reparaturne limarije
- Lakiranje i zaštićivanje
- Poliranje
- Šlep služba
- Distribucija Lavlje Kandže

Petrijevski put bb. (Jasenak)
11300 Smederevo
Tel: 026/715-575
Mob: 063/250-058

e-mail: renger@krstarica.com
rendzer@sohosistem.net
autorendzer@gmail.com

Ја више ценим част него положај

Уређује: Драјан Мрдаковић

Историјски и књижевни рукописи сачувани у Завичајном фонду Народне библиотеке Смедерево представљају аутентичну документарну трагу за проучавање културне баштине и завичајне историје. Овој збирци припадају и рукописи Аранђела Р. Стефановића Лейоис Градске народне библиотеке у Смедереву и Хроника о експлозији муниције 5. јуна 1941. године у Смедереву, писани 1948. године, у време када се Аранђел налазио на месту ујавника Градске народне библиотеке.

Пише: Драјана Лазић

У Смедереву је **Аранђел Р. Стефановић** упамћен као један од најистакнутијих просветних радника у периоду између два светска рата. Рођен је 1889. године у Суботинцу код Алексинца, а након завршене Учитељске школе у Алексинцу 1910. службовао је у неколико мањих места. У Смедерево је дошао 1924. године.

Пишући о развоју основних школа у Смедереву, Војислав Станојевић је истакао да је у „великој плејади учитеља који су у минувалим временима служили у Смедереву и околним селима“ Аранђел Стефановић био један од оних који су се издвајали образовањем, моралом и педагошким квалитетима.

Популарна предавања за народ

Иако предан свом позиву, Аранђел је био свестрана личност и активно је учествовао у богатом и бурном друштвеном, културном и политичком животу. У Смедереву је 1928. године отворена нова штам-

парија, Штампарииа Маринковић, а прва књига штампана у њој била је публикација Аранђела Стефановића **Народни живот: популарна предавања за народ**. Исте године покренут је и недељни лист **Глас Подунавља**, а један од првих сарадника и члан Редакционог одбора био је управо Аранђел Стефановић.

Већ поменути књига **Народни живот: популарна предавања за народ** објављена је у издању Обласног одбора Подунавске области Смедерево, а одлуком Министарства просвете одобрено је њено штампање за народне књижнице и читалонице.

Објавио је и књигу **Педагошки листићи: збирка педагошких предавања. Св. 1**, с предговором Љубомира М. Протића, која је штампана 1929. године у Штампариии „Напредак“ у Панчеву. Публикација садржи добро разрађена педагошко-психолошка предавања, погодна да се њима послуже млади учитељи за припрему практичног учитељског испита.

„Народни живот: популарна предавања за народ“:
Прва књига штампана у Штампариии Маринковић

Паланачки политичар узбуркао смедеревску јавност

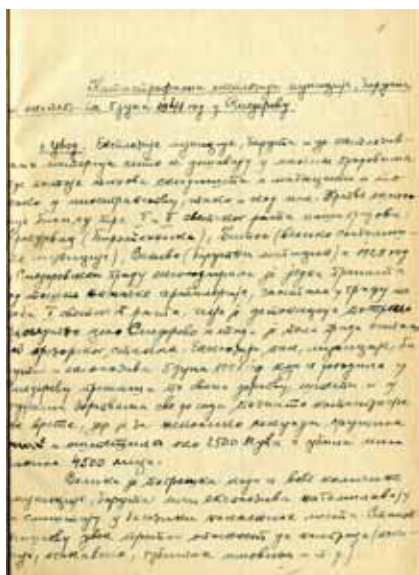
Своје ставове Аранђел је изражавао и у текстовима које је писао за **Глас Подунавља**. Објављивао је педагошко-психолошке чланке, фељтоне, критичке осврте. Фељтон **Паланачки политичар** узбуркао је смедеревску јавност, а чланак о негативним појавама у школству и непримерном понашању просветних радника пред ученицима одвео га је пред суд заједно са Браниславом К. Маринковићем, власником листа **Глас Подунавља**. Пошто је суд утврдио да су „истините све чињенице и околности наведене у инкриминисаном напису“, тужба је одбијена. Није се устручавао да својим текстовима скрене пажњу на негативне појаве у друштву, па и просвети. Поред практичног педагошког рада, бавио се и теоретским питањима. Пратио је рад и закључке у то време модерних, експерименталних педагога и дидактичара и упознавао јавност са занимљивим резултатима тих истраживања.

Отвореност, јасан став и одлучност да без устегања говори о свим проблемима у друштву, понекад су изазивали оштре реакције јавности. Када је 1933. године у Смедереву група учитеља основала Друштво за просвећивање одраслих, уз материјалну подршку установа и угледних смедеревских грађана, а Друштво покренуло едисију **Библиотека за просвећивање одраслих**, Аранђел Стефановић је оспоравао значај Друштва и оштро критиковао његову издавачку делатност.

Освећење темеља за проширење гимназијске зграде, на Ђурђевдан 1934.

Факсимил рукописа „Лейоис Градске народне библиотеке у Смедереву“

Факсимил рукописа „Хроника о експлозији муниције 5. јуна 1941. године у Смедереву“

године, било је повод да Аранђел Стефановић, истичући „радост учитеља који се са службом налазе у Смедереву што ће гимназија ускоро добити модерну, хигијенску и пространу зграду“, истакне и чињеницу да неколико стотина ученика основне школе учи у нехигијенским и загушљивим зградама без икакве наде да ће се то стање икада поправити. Критика је била упућена смедеревској општини. Смедеревски недељник *Дунавски гласник* протумачио је Аранђелов чланак као „позивање учитеља на демонстративно одсуствовање са свечаности освећења највеће и прве културне установе у месту“ надахнут личним расположењем. Одбацујући све оптужбе, Аранђел је истакао да је чланак имао за циљ поправку тешких и нехигијенских прилика у основној школи, без икаквих тенденција да вређа или напада Гимназију као просветну институцију.

Ја више ценим част него положај

Аранђел Стефановић је са дужином учитеља Основне школе у Смедереву 1936. године постављен за среског школског надзорника за срезове Подунавски и Грочански са седиштем у Смедереву. На овом положају био је све до почетка Другог светског рата, а из тог периода остао је забележен један непријатан догађај. Наиме, приликом вршења надзора над радом школе у Удовицама дошло је до вербалног сукоба између Аранђела и учитеља Јакше Новаковића. Аранђел је тражио Јакшин премештај, а коначну одлуку требало је да донесе Министарство просвете. Поред Аранђела, који је био сарадник Милана Јовановића Стоимировића, овом угледном и политички утицајном Смедеревцу, обратио се и учитељ Новаковић. Аранђел је чак понудио своју оставку на место школског надзорника уколико његова одлука не буде испоштована, уз образложење: „Ја више ценим част него положај“. Шта је све утицало на исход овог догађаја, није могуће утврдити, али забележено је да је учитељ Јакша Новаковић у школи у Удовицама провео само једну школску годину.

Аранђел Стефановић, истакнути просветни радник, био је и велики хуманиста, добротвор. Оснивач је хуманог друштва за збрињавање сиромашних „Милосрђе“, а када је 1932. основано друштво „Насушни хлеб“ у Смедереву, изабран је најпре за секретара Друштва, а затим за члана Управног одбора. Упутио је апел грађанству и смедеревским институцијама за оснивање Дома старца и старица у Смедереву. Поред пружања помоћи сиромашним грађанима и ученицима, Аранђел је био један од приложника за изградњу смедеревске цркве *Јасенак*. Одликован је Златном медаљом Црвеног крста 1937. године.

Први послератни управник

Политички ангажован у Месном одбору Југословенске радикалне заједнице, Аранђел је био блиски сарадник Живади-на Стефановића Сомборца. Као градски већник учествовао је у доношењу важних

одлука, а својим предлозима на седницама Градског већа давао је допринос решавању просветних, социјалних и комуналних проблема.

На изборима у Смедереву, 11. децембра 1938. године, Аранђел Стефановић, школски надзорник, поново је изабран за градског већника. У току 1940. године био је надзорник основних школа, члан одбора „Зимске помоћи“ у Смедереву, а изабран је и за члана Административног и Просветног одбора Градског поглаварства града Смедерева.

Други светски рат провео је у заробљеништву у логору Офенбург у Немачкој. Био је један од заробљених официра и војника, грађана Смедерева, који су током свих ратних година примали помоћ од Изванредног комесаријата за обнову Смедерева посредством Црвеног крста.

После рата, 1946. године, постављен је за управника Градске народне библиотеке у Смедереву. Према досадашњим сањанима, Аранђел је ову дужност вршио до 1949. године. Међутим, судећи према једном тексту објављеном у смедеревском листу *Наш глас*, Аранђел Стефановић се и 1953. године налазио на месту управника Градске народне библиотеке.

Летопис и Хроника за будуће истраживаче

У том периоду настали су његови рукописи „Летопис Градске народне библиотеке у Смедереву“ и „Хроника о експлозији муниције 5. јуна 1941. године у Смедереву“. Оба текста писана су за потребе Градске народне библиотеке, с намером да будућим истраживачима буду основа за проучавање важних догађаја из прошлости.

Летопис Градске народне библиотеке у Смедереву писан је почетком фебруара 1948. а допуњен 1949. године. Податке о раду Библиотеке систематизовали су Светозар Спасојевић, први књижићар ове установе по њеном оснивању 1942. године и Аранђел Стефановић, тадашњи управник, с циљем да тај историјат касније послужи „сваком лицу које би се овом библиотеком интересовало, а и за историју месних просветно-културних установа града Смедерева“.

И мада обимом невелики, *Летопис*, уз податке о оснивању књижнице, пружа и важне информације о промени назива и локације, а бележи и драгоцене податке о саставу и пореклу фонда.

Уз *Летопис*, у Завичајном фонду сачуван је и аутограф **Хроника о експлозији муниције 5. јуна 1941. године у Смедереву**, написан у априлу 1948. године, а проширен и допуњен новим подацима у априлу 1953.

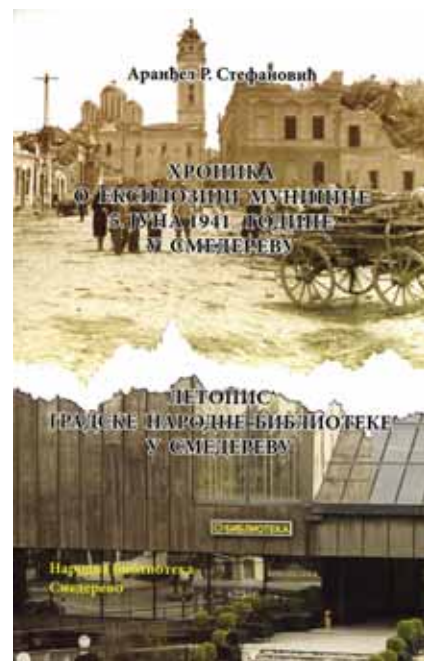
Иако је Аранђел Стефановић Други светски рат провео у заробљеништву у Немачкој, запис о овом догађају настао је на основу сведочења преживелих очевидца. Без обзира на то што је писана са временске дистанце, према сећањима, *Хроника* ипак пружа веродостојне податке које су узимали у обзир скоро сви истражива-

чи који су се касније бавили узроцима и последицама експлозије: Милан Вулетић, Србислав Миленковић, Славко В. Домазет, Милорад Милановић, Мирослав Станковић Бабац, Небојша Јовановић.

Дело је сачувано, за сликом се трага

Аранђел Стефановић је из Смедерева отишао 1954. најпре у Алексинац, а затим у Београд. Пре одласка, уступио је листу *Наш глас* своје мемоаре **Смедерево између два рата**, који су објављени 1960. године, у рубрици *Из наше прошлости*. У њима је писао о старом Смедереву које се споро опорављало од тешких последица ратних разарања, али и о обнови града, подизању нових јавних зграда, оснивању првих индустријских предузећа.

Умро је 1956. године у Београду. Поред две монографске публикације и два рукописа-аутографа, о његовом личном и професионалном животу сведоче и поједини текстови објављени у смедеревским листовима *Глас Подунавља*, *Дунавски гласник*, *Мала самоуправа* и *Градски весник*.

Рукописи Аранђела Р. Стефановића приређени су као осма књига Библиотеке *Завештање*. Овом едицијом Народна библиотека Смедерево даје свој прилог очувању завичајне културне баштине, а нека дела њеног првог послератног управника сачувана су у овој књизи. На жалост, лик Аранђела Стефановића остао је, можда, само у сећању најстаријих суграђана јер, упркос обимним истраживањима, нисмо успели да пронађемо ни једну фотографију.

Артур Блох МАРФИЈЕВ ЗАКОН

Марфијеви закони говоре сами за себе. Њихова „употребна“ вредност је свакодневна. Названи по америчком мајору Едварду Марфију, означавају космолошку предодређеност извесности појаве баксузног догађаја у каузалном низу. Исказ закона гласи: „Ако ишта може поћи наопако, поћи ће.“ Временом, Марфијев закон постаје животна филозофија, предвиђање могућности да ствари пођу наопако у свему и свачему. „Оптимист верује да живимо у најбољем од свих могућих светова. Песимист се плаши да је то истина.“

„Грешити је људски, али да се стварно забрља потребан је компјутер.“ Или, још стварније: „Грешити је људски, свалити кривицу на другог је још људскије.“

„Какво седиште, такво гледиште.“ И, наравно, хиљадама пута на овим нашим просторима, потврђено: „Какво ти је седиште, зависи од тога кога познајеш.“ Што нас опет доводи до чудне законитости: „Ко најмање ради, најбоље је награђен.“ Многи успешни људи често користе и следећи Марфијев закон: „Тајна успеха је у искренности. Када је једном избегнеш, успео си.“ Згодно је знати и да: „Трун тражи најближе око.“

Свима нам је познат духовити Драганов закон: „Само је зезање права ствар, све остало је зезање.“

Још једна Марфијева мудрост је да: „Ако знаш да разликујеш добар савет од лошег савета, онда ти савет не треба“. Небројено пута се свако од нас уверио у тачност Закон(а) тражења: „Прво место где треба нешто да тражиш је последње место где очекујеш да то нађеш.“ Такође је добро познато и да: „Можеш се осигурати од будале, али не и од супер будале.“ Не знам да ли сте приметили, али било би занимљиво да проверите: „На кључном месту у сваком родбослову налази се Јован Јовановић из Београда.“ У спознаји да: „Ништа није бог зна како важно, а врло мало ствари је уопште важно.“ лакше је прихватити да: „Живот се може разумети само уназад, али се мора живети унапред.“

Сада схватате да нипошто не смете да будете сигурни у своју садашњост и будућност, то јест да будете убеђени да ако нешто иде добро, да ће тако и остати, и обрнуто, јер Последњи (Марфијев) закон упозорава: „Ако неколико ствари које су могле да крену наопако нису, било

би много боље за њих да су кренуле наопако.“ Кроз мој омиљени мото професора Блока: „Опрости и запамти.“, оставићу вас да размишљате у ком Свету ми данас постојимо – овом нашем *правом* или Марфијевом *наопаком* Свету?

Роберт Вилијам Чејмберс КРАЉ У ЖУТОМ

Збирка прича Роберта В. Чејмберса *Краљ у жутом* из 1895. године, као његово ремек-дело, објављена је у издању Смедеревског клуба књиге „Гавран“, као прва у њиховом издању. Њихова замишљање представљање познатих дела англоамеричке књижевности XVIII и XIX века која до сада нису била превеђена на српски језик.

„Чудна је ноћ у којој блистају црне звезде и чудни месеци плове небом.“

звездама, дрхтавим сенкама мисли који опседају ум. Затроване речи, умилне као рајска музика, а страшније од смрти неће вам дати мира. Приче су настајале у викторијанско време, и иако немају све додирних тачака са Краљем у Жутом, он као тајанствена, мрачна сена *води* све ликове.

Мотив уклете књиге, нит је која повежу прве четири приче у збирци.

„Мајстор за репутације“ и „Жути знак“, страшна су хорор проза, док су лирски обојене и врло ефектне „Маска“ и „У змајевом сокаку“. Остале приче садрже природне елементе, мешавину оностраних појава и романтичних тренутака, и нису стравично обојене хорор елементима као прве четири.

Ко је неухватљиви Краљ у жутом, и хоћете ли и ви сами, читајући, делимично или сасвим кренути у потрагу за њим, храбро или са страхом од открића, одлучите, али, пазите! Ко зна куда ће вас узбудљива потрага одвести.

Можда баш ви разоткријете мистерију, обасјани чудним, жутиим сјајем Месеца.

Кен Фолет СТУБОВИ ЗЕМЉЕ

„Али када би једном схватио каква је стена пред њим, он би могао да је промени.“

Искусним покретом каменоресца, разбијена стена сада је искрзани комад камена, спреман за плес вештих прстију. Стасити Џек, оштрим длетом ваја камене

листовете који титрају на ветру Кингсбриџа. Прашњавим прстима прелази преко своје црвене косе, док његове немирне очи прате узалудно опирање камена да буде послушни облик. Јаким попут челика, учиниће га животне сурове игре, недвосмислено му показавши да се упорношћу и страшћу за стварањем оправдава смисао постојања и сврха битисања људског рода.

Научен да буде зидар, а обдарен да буде уметник, он гради катедралу, не само у славу Бога. Сваким њеним каменом, импозантним луком, необичним резбарјама и мозаицима, баца на колена грешнике, попут развратног Вилијама Хамлија, његових грамзивих родитеља, и шупогљавог слуге Валтера; лицемерног зидара Алфреда, подмитљивог бискупа Валерана Бигода, а оставља задивљене и смерне, предате молитви и вери у Бога и његову праведност, опата Филипа, посвећене монахе, своју прелепу и самоуверену жену Елајну, децу, туђу и сопствену, небројени народ, чак и своју мајку Елен која се презирући божја и црквена правила, повукла у срце шуме. Од призора који је пружало његово дело, застаје дах:

„Високи наос држали су грациозни подупирачи. Западни део имао је три огромне порте и ред високих, уских, зашиљених прозора изнад којих су биле витке куле. Никада раније није било овакве грађевине у Енглеској. Светлост је долазила споља кроз обојена стакла и она су сијала тако да је ефекат био чаробан. Црква је била пуна људи који су кривили вратове да би видели прозоре. На њима су биле урађене библијске приче, видели су се рај и пакао, свеци и проповедници, апостоли. Црква у Кингсбриџу је била катедрала.“

Камен по камен, грандиозни зидови катедрале рушени су и подизани наизменично тридесет година мешавином интрига, мржње, оданости, издаје, љубави, освете, храбрости, неухватљиве страсти. Клећећи једино пред свемоћним Богом, са чистом љубављу која обасја и најгушћу таму, у било ком времену, ванвременски Џек доказује да се сваки сан стрпљиво гради свакодневно. Као његова узвишена Катедрала.

Прејоручује: Сања Ж. Недељковић

Највећа гужва на улицама је у десет сати пре подне јер једни тек одлазе на посао, а други се враћају

Рођен је 29. јануара 1989. године у Смедереву. У Земуну је похађао школу за слепе и слабовиде „Вељко Рамадановић”. Школовање је наставио у смедеревској Гимназији, на филолошком смеру, да би потом на Филолошком факултету у Београду завршио основне студије италијанског језика. Тренирао је џудо, возио бицикл, али му је музика била и остала велика љубав. У земунској Музичкој школи „Коста Манојловић” учио је на одсеку за хармонику, а у смедеревској је на етно одсеку усавршавао технику свирања на фрули. Музика му је остала хоби, а италијански језик љубав и професија. Данас је **Милош Пржић** студент на специјалистичким студијама у Трсту, одакле нам шаље ову причу.

Љубав према превођењу...

... и моја посвећеност италијанском језику одвели су ме у Трст. За тај град сам се определио због престижног факултета за писано и усмено превођење, на коме сам положио прилично тежак пријемни испит неопходан за специјалистичке студије које, ево, при водим крају. Иначе, Трст је занимљив град који је у мноме очувао аустроугарску архитектуру, али и њен мултикултурализам. Нама је он асоцијација на шопинге из неких релативно блиских, неки кажу и бољих времена, али је то само наше виђење овог града. Трст је, у својој суштини, једна врста студентског града пуно младих људи из целог света, који одише толеранцијом према разликама. Град је пун културних добара која су једнако вредна као многи познати светски музеји, само што из неких разлога нису довољно промовисана.

И овде сам наставио да тренирам џудо

али ми слободно време испуњавају и шетње поред мора. Уживам што могу да одем до обале кад год хоћу, јер ми нисмо свесни колику слободу даје стална близина мора. Имам колеге и пријатеље из разних крајева Италије и света, тако да никада није досадно. Осим заједничких интересовања, веома занимљиви могу да буду и разговори о стварима које нечију културу чине јединственом. Ту су и такозване **осмице**, традиционалне сеоске крчме на периферији уз границу са Словенијом где се пије домаће вино уз кувана јаја и домаће млечне и сухомеснате производе, а има и доста разних спорадичних концерата класичне, забавне, а понекад и италијанске народне музике... Никада није досадно.

Из неког мени необрјашњивог разлога...

... чини ми се да су Смедерево и Трст два слична града, иако је архитектура различита, иако је Трст погранични град... Ипак, то је вероватно зато што моја рана сећања на завичај, када сам тек почео да размисаљам о неким стварима иако сам још увек био дете, сежу до времена када су Смедеревци имали исти осећај за очување своје културе какав сам видео код Тршћана. Он, на жалост, у Смедереву због политизације полако ишчезава, и скоро је питање дана када ће потпуно да ишчили из смедеревског колективног памћења. Е, тај проблем уводи у суштинску разлику између ова два града, јер док је присуство новопридошлица у Трсту знак прогреса, у Смедереву се на **дошљаке** гледа као на претњу, и то све више, некако пропорционално са наметнутим нестанком колективне свести о смедеревској култури и народу. Ипак, Трст је Смедерево на мору, бар за мене; оно што је Дунав Смедеревцу то је Јадран Тршћанину, а оно што Трсту представља Сан Ђусто, то је нама наша Тврђава.

„Трст одише толеранцијом према разликама”:
Релефна мапа града за следе

Људи у Трсту, прави Тршћани...

... разликују се од осталих Италијана по томе што питањима и упадљивим погледима не спадају некога ко се од њих разликује, већ **гледају своја посла** и дозвољавају да човек то исто несметано ради, све док им непознати странац не затражи за помоћ. Е, онда се тај исти Тршћанин претвори у оног правог Италијана који душу даје да помогне неснађеном странцу, што некада може и да збуни, али је свакако добра и ретка особина. Као и ми, жале се на систем и државу, али многи од њих се чак и не сматрају Италијанима него, управо, Тршћанима, до те мере да постоји сепаратистички покрет за одвајање од Италије који, по броју чланова, и није за занемаривање. Тршћани поседују балканску опуштеноост, а понекад са њом и претерују. Један виц каже да је на улицама Трста највећа гужва у десет сати пре подне, јер једни тек долазе на посао, а други се враћају. Преточено у истину, понедељак и петак су скоро нерадни дани, па и многе студентске установе, или банке, једноставно раде само три дана. И то до ручка.

Трст је, по броју Срба, други град у Италији...

... одмах после Вићенце. То су данас углавном такозвани гастарбајтери, прва или друга генерација. Сви они који су живели у аустроугарском Трсту, они који су трговачким способностима и богатством мереним бројем бродова који поседују парирали тршћанским јеврејима, углавном су оставили траг у виду заосталих презимена која се и данас завршавају на **ић**, које се изговара као код нас а пише **ich**, иако у италијанском та словна комбинација не означава фонем **ћ**. Тај изузетак је управо створен да се не би изгубио изговор презимена, иако њихови власници углавном знају само сочно да опсују на језику својих прадедова, а неки ни то. Постоје и други трагови, стара српска православна црква посвећен светом Спиридону, али и палата Голчевић у којој је административни културни центар Трста и један диван и богат музеј театра и музичких инструмената у који дневно уђе тек неколико људи. На фасади ове палате уклесана су четири лика: кнез Лазар, кнегиња Милица, Милош Обилић и Косовка девојка. Историја каже да

„Војна обласиј ме је инјтересовала од малена”: На носачу авиона „Кавур”

се Спиридон Гопчевић, који је саградио ову палату, сукобио са представницима Цркве који су хтели да граде храм на месту где би, са канала у који и дана данас стални пристижу бродови, спречавао поглед на његово здање и уклесане ликове. Ова епизода српске неслоге некако увек се спомиње када се говори о доприносу Срба култури Трста.

Волео бих да се вратим у Србију...

... и радим у струци. Иако сам заволео Трст и почео у свему да га поистовећујем са мојим Смедеревом, свестан сам да ни у њему нема посла. Нарочито не у мојој струци јер преводилачке агенције и фирме којима су потребни преводиоци радије ангажују студенте са мог факултета који долазе на праксу, а то се овде не плаћа. Тако једна генерација оде, друга дође, фирма увек има квалитетног преводиоца или више њих, и што је најлепше – не плаћа их. Зашто би онда запослила стручњака? Пошто сваки преводилац треба да се специјализује за једну област коју ће познавати теоријски и термилошки, а по могућству и практично да би што верније могао да пренесе значење и стил уско стручних термина и језика, ја сам се, поред технологије о којој доста знам и из које сам доста преводио током студија, определио за војну област. Сада радим дипломски рад који је, у ствари, превод текстова из области дизајна и конструкције ратних бродова и подморница. Војна област ме је интересовала од малена, па будући да, наравно, нисам никада могао да се бавим тиме, решио сам да своје друго интересовање, језик, спојим са овим. Ове године сам постао и стипендиста Фонда за младе таленте при Министарству омладине и спорта Републике Србије, који уговором тражи да пет година остану у радном односу у Србији или три године на бироу Националне службе за запошљавање. Прва опција после студија била би да се вратим у Србију и да радим у струци, да преводим у областима за које се специјализујем. Ако не буде било посла, што би било штета јер је контрадикторно инсистирати на повратку младих а онда их терати да живе од ваздуха или, да би преживели, раде оно за шта се нису школовали, морао бих да радим – нешто. Или да, без обзира на последице, тражим посао ван Србије и Италије.

Видећемо!

***

Милош Пржић је од рођења слеп. Због тога ова прича завређује посебно поштовање.

Happy Travel
10 godina sa Vama

Краља Петра I бр. 12
Смедерево
026/612-164, 026/646-311

HOMEnterijer, PRIJATELJ VAŠEG DOMA

Ukoliko želite da opremite ili renovirate stambeni prostor mi smo pravo mesto za Vas. Nudimo vam širok asortiman usluga po svetskim standardima i omogućavamo da izgradite mesto za život o kakvom ste sanjali. Bavimo se projektovanjem i dizajnom nameštaja po meri, kako pojedinačnih komada, tako i kompletnog enterijera.

Izrada se odvija u nekoliko faza: nakon što nas kontaktirate, naš tim stručnjaka izlazi na teren i uzima mere za izradu 3D projekta koji vam omogućava potpunu sliku vašeg budućeg doma, tako ništa ne prepuštamo mašti.

Zapamtite da je vaš dom odraz vašeg ukusa! Sve što je potrebno jeste da zamislite a ostalo prepustite nama. Sa bogatim domaćim i internacionalnim iskustvom, tu smo da Vas saslušamo, posavetujemo i realizujemo Vaš projekat na najbolji mogući način.

Šalinačka 40, 11300 Smederevo • +381 63 359 236 +381 26 672 340 • e-mail: homenterijer@gmail.com
www.namestajpomeri.net

*30 година златарске традиције
за вечност Ваших успомена*

Vujošević
КУЋА ЗЛАТА И САТОВА

Кнез Михајлова 1-3, Смедерево, тел. 026/613-902
www.vujosevic.rs

SWISSMEDICA

GINEKOLOGIJA ♦ AKUŠERSTVO ♦ CITOLOGIJA

Vuka Karadžića 11/1
11300 Smederevo
026/ 612 663, 062/ 578 012

- ♦ AMNIOCENTEZA
- ♦ BIOPSIJA HORIONA-CVS (rano određivanje pola)
- ♦ NIFTY test od 10. nedelje trudnoće (dijagnostika anomalija bez rizika)
- ♦ OFFICE HYSTEROSKOPIJA
- ♦ HSG-prolaznost jajovoda
- ♦ ULTRAZVUK (4D) u kućnim uslovima
- ♦ BESPLATAN 4D u 10. nedelji
- ♦ BRAČNI STERILITET (dijagnostika i lečenje)
- ♦ INSEMINACIJA
- ♦ SPERMOGRAM
- ♦ 4D EKSPERTSKI ULTRAZVUK
- ♦ ULTRAZVUK GRUDI
- ♦ VIDEO KOLPOSKOPIJA
- ♦ KOMPLETNA LABORATORIJA (besplatna za trudnice)
- ♦ SVE VRSTE BRISEVA
- ♦ SVE VRSTE INTERVENCIJA - LASER
- ♦ TOTALNA ANESTEZIJA
- ♦ SERKLAŽ
- ♦ CTG
- ♦ DNEVNA BOLNICA-INFUZIJE
- ♦ BESPLATNE KONSULTACIJE
- ♦ POSEBAN POPUST ZA SISTEMATSKE PREGLEDE

PRODAJA I SERVIS

VANBRODSKIH MOTORA, MOTORNIH TESTERA, TRIMERA, KOSAČICA, ELEKTRIČNOG ALATA

Nescom
i n t e r n a t i o n a l

Dugogodišnje iskustvo, kvalitet i pouzdanost.
To je naša garancija.

Ul. 16. Oktobar 53 • 026/640 434, 619 710 • www.nescom.co.rs • office@nescom.co.rs

HONDA
MARINE

Husqvarna

Partner

STIHL

McCulloch

BOSCH

Trakita

Castelgarden

DEWALT

ДОБРИЋ

СМЕДЕРЕВО

ГОДИНА РАДА И ИСКУСТВА
20

1993-2013

A KANJIŽA

KERAMIKA KANJIŽA

Могућност
одложеног
плаћања чековима и
кредитним картицама
на 6 месечних рата
Banka Intesa

Продаја
специјализованог
канализационог и
водоводног
материјала и опреме
за купатила

Акцијска
продаја зидних
и подних плочица
Керамика
Кањижа

ЗАСТУПНИК
kolpa • san®
www.kolpa.si

Давидовићева 66 • 026 463 10 63, 064 142 86 10

Обилазница пута Колари-Петријево • +381 26 660 404 • 11300 Смедерево

Др Декси

Народе! Годинама сам доктор за децу је муке и проблеме, свега сам се и наслушао и нагледао, али што неки људи умеју да буду... Да буду – тврдоглави! То је страшно! Да човек просто експлодира од нервирања!

Све почиње када се роди дете.

Ако је девојчица – утркују се да јој купе што више ствари роза боје: роза штрмплице, роза капицу, роза ципелице...

Дечаке ће затрпавати плавим штрмплицама, плавим капицама, плавим ципелицама...

И тама посла да буде другачије!

Када дечаци мало порасту забрањују им да се играју луткама јер мисле да лутке нису за дечаке, а мрште се ако девојчица узме лопту или аутић пошто мисле да жене имају две леве ноге и нису никакви возачи!

И таман посла да буде друкчије!

А када девојчице још порасту, купују им играчке да буду куварице, или да се шминкају, и стално им говоре како су лепе. Дечацима купују играчке да буду мајстори, или неко оружје да буду војници, а лопта је обавезна.

И мислите да може бити друкчије? Ма какви!

Ако би дечаци да се мало мазе са родитељима, јер сва деца воле и треба да се мазе са родитељима, тата то најчешће претвори у неко гурање, каобајаги ударање које понекад баш и није каобајаги, и све тако нешто грубо. И тате посебно избегавају да својим синовима кажу да су лепи. А маме, и када би хтеле, некако им се не да јер су и њих читавог живота учили да се само девојчицама говори да су лепе...

Народе! То више тако НЕ-МО-ЖЕ!

Узмите се у памет!

Нису само мушкарци полицајци, има и жена полицајки!

Нису само жене балерине, има и мушкараца балетана!

Нису само мушкарци фудбалери, данас и жене играју фудбал и те како, баш одлично играју, а неки мушкарци постају фризери и кувари, и то чувени у свету!

И нису само девојчице лепе, лепи су и дечаци, и то им треба рећи.

И нису само дечаци јаки, јаке су и девојчице и то им треба рећи!

И не заборавите, треба им рећи и да су паметни, једнако паметни, лепи, добри, храбри, фини, спретни...

Сада је друго време.

Нека буде ко шта хоће јер данас и девојчице и дечаци имају право да буду – равноправни!

Ако то још увек нисте схватили, читајте овај рецепт сваки дан док се разумете, схватите и запамтите!

То је мушко – ово женско,

Делило се некад давно!

Девојчице и дечаци

Данас живе – равноправно!

Утувите сви у главу,

И нека смо с тим начисто:

Девојчице и дечаци

Могу исто, вреде исто!

Испричаћу вам још једну причицу.

Није весела, али и зашто мора да буде весела? Свакако треба да је прочитате.

Била једном једна...

Е, њено име вам нећу рећи. Разумећете зашто када видите какав је проблем мучио.

Ту девојчицу сам сваког дана виђао како седи на степеницама испред зграде. Није се играла са осталом децом. Само

otvoreno

Dr
Dexy

је седела и гледала. Али, није ни гледала како се та деца играју. Само је седела загледала негде...

Негде – нигде!

Претпоставио сам какав јој проблем притиска душу. Зато сам јој једног дана пришао и упитао је да ли могу да седим са њом. Погледала ме, малчице се замислила, климнула главом и померила се правећи ми место.

Сео сам и ћутао. Поштовао сам њено ћутање.

Она је она после неког времена устала, прошапутала једно довиђења, и отишла.

Сутрадан сам дошао пре ње, сео на оно место и чекао је да дође. И дошла је. Села је на оно своје место на ком увек седи, па смо опет ћутали све док није устала, прошапутала једно довиђења, и отишла.

Тако смо седели и ћутали још пет дана. А онда, шестог дана, дошао сам и на оно место на ком увек седим оставио рецепт, и отишао.

Уз рецепт сам и написао:

„Не знам зашто само ћутиш и не играш се, али знам да ти ни због чека ниси крива. То мораш и ти да знаш. Одрасли су такви, понекад на најружнији начин забораве да су одрасли и да деца од њих уче. Овај рецепт је за маму и тату. Дај им га да га прочитају. Не знам да ли ће помоћи, али вреди да покушаш. И одрасли могу много тога да науче од деце!”

Ни данас не знам да ли је помогао рецепт или нешто друго, али моја мала тужна другарица поново се игра са децом. И смеје се, смеје се као... Као пролеће је насмејана.

А ово је био тај рецепт:

Понекад из неког стана

Увек чујеш само свађе!

Најгоре је кад се дете

У сред свега тога нађе!

Док сви вичу – дете ћути,

И увреде страшне броји!

Грозне псовке, тешке речи...

Дете – к'о да не постоји!

Ето, то сам хтео да вам испричам.

Ако познајете некога ко има проблеме као у овим причама, дајте му рецепт. Можда ћете му помоћи, а другари и јесу другари зато што помажу.

Ћао до септембра!

Ваши доктор Декси

Дете и игра – пут у срећно ДЕТИЊСТВО

„Игра и хумор нису били само начин да животи буде забавнији, већ средстава за одржавање друштва и промовисање међусобне једнакости, дељења и мирољубивости. То су познате одлике друштва ловаца сакуљача, од којих је зависио њихов оцњанак“.

Пиџер Греј

Пише: Слободанка Рагосављевић

Кроз игру деца узајамно сарађују...

... сукобљавају се, договарају, оспоравају и налазе решења, а то је један од битних елемената живљења и опстанка у друштву. Игром развијају све своје способности и откривају начине превазилажења проблема, једном речу – развијају све своје снаге, потенцијале.

Деца желе да буду самостална у игри...

... да их нико не омета и не заводи ред. Она желе да су слободна у креирању места за игру, материјала и средстава и саме игре јер само тако могу да осете задовољство и буду самостална. Најбитнији моменат у игри је сарадња међу децом, а то је припремање за живот у друштву, начин да се приближе животним реалностима.

Најбитнији елеменат игре је машта.

Одрасли треба да створе услове за развој маште, да дају подстицај и подршку да деца примене у игри своју машту. Овом основном дејом делатношћу – игром – деца развијају постојеће вештине сналажења и стварају, израђују нове вештине. Најчешће, родитељи и други одрасли не разумеју ту занесеност деце и баш због тога треба допустити деци да развијају игру током који су они самостално замислили, јер, не заборавите, ми одрасли не умо да решимо проблем на начин на који то чине деца.

Од деце треба учити попустљивост...

... толерантност, доследност, издржљивост и напасе давање љубави и уграђивање себе у машту. Деца треба да служе за пример одраслима како прекидају сукобе и настављају игру јер имају исти циљ – игру.

Данашње време је време бурног живота и сталне журбе, тога у игри нема, а ипак се игра добро заврши.

Каква су то наша деца данас?

Кажемо да ми нисмо били баш такви, карактеришемо их као непослушне, агресивне,

Слободан Срдић

немирне, лење, незаинтересоване, набусите или... Да ли смо спремни да прихватимо да су ово нека другачија деца, са разноврснијим и различитим захтевима, потребама и интересовањима. Запитајмо се одакле извире та различитост. Колико је напредовала техника, колико медији утичу на децу, колико се и како бавимо децом...? Уочавамо ли да деца имају неке посебне особине да на другачији начин размишљају и саопштавају, и то ново код деце треба уважити, а никако игнорисати.

Данашње време убрзава процес индивидуализације код деце, прерано сазревају, преостлива су, умеју да размишљају, користе компјутер, знају стране језике.

Одрасли не схватају да нису дорасли детету...

... и да треба да се мењају, да се придруже дејој игри. Кад све саберемо, родитељима и другим одраслима треба много више стрпљења и разумевања за дејој игри, а не завођење дисциплине и тражење поштовања захтева који одговарају старијима. Кључно је да деца треба да имају поверење у родитеље па ће тако и прихватити компромисе. Треба нам нови приступ детету, поштовање и љубав. Не присиљавајте дете да има одличне оцене, много је важније да од њега створите доброг човека, а знање ће усвојити кад емоционално сазри и осети потребу за тим.

Ветеринарска амбуланта
Ветерина Михајловић
Смедерево

Др вет. мед. Марко Михајловић

Војводе Степе 15
тел: 026/619-143, моб: 064/27-66-100
dr.vet.marko.mihajlovic@gmail.com
f VETERINARSKA AMBULANTA MIHAJLOVIC

**хитни случајеви
од 0-24**

Седам митова о болу у леђима

Данас је бол у леђима један од најчешћих физичких проблема широм света. Од седамдесет до деведесет процената свих жена и мушкараца имали су, или ће бар једном имати онеспољубавајућу бол у доњем делу леђа.

Пише: **Верица Алексић**

Лекари се углавном слажу да су у већини ових случајева узрок стрес или ослабљени мишићи. Потребна су нама снажна леђа, stomачни и мишићи кукова како бисмо одолели гравитацији и држали се усправно. Наше дневне активности – трчање, седење, дизање тегова... – и утицај гравитације стварају притисак на кичму. За одмарање кичме препоручује се лежање у такозваном фетус положају, тада је притисак на њу најмањи. Када лежимо на леђима притисак је већи за 25%, а када стојимо – за 100%. Ако сте мислили да је седење благотворно, преварили сте се. Тада је притисак већи за 150%, и то само ако седите усправно. Ако, пак, дуго стојите савијени у леђима гравитациони

Подизање терета је штетно за кичму?

Заправо, мање је важно шта подижете, а много битније како и колико пута то радите. Јасно је да не смете да се латите терета који превазилази вашу снагу. Када подижете неки терет савијајте ноге а не леђа, а терет примакните ближе телу. Никада га немојте држати далеко од себе. Не подижите га испруженим рукама када ноге остају где су биле а горњи део тела се сагиба. Не покушавајте да подижете нешто са пода док седите јер је то лоше и опасно по кичму. Не будите лењи и устаните из фотеље чак и ако вам је испала оловка.

притисак ће бити већи за 200%. Највеће оптерећење од чак 250% кичма трпи када седите нагнути напред, на пример док радите за компјутером.

Ево, зато, неких једноставних савета које можете лако усвојити јер не изискују никакву посебну припрему или вежбање већ само да евентуално промените своје лоше навике. Кичма ће вам бити захвална.

Треба да седимо право да нас леђа не би болела?

Да. Повијеност и погрбљеност нису никако добри. Али, и седењ као да сте „прогутали“ метлу такође се не препоручује. Мишићи леђа се превише напрежу и добијамо оно чега смо хтели да се сачувамо – болове у леђима! Ако током радног дана много седите, с времена на време забаците тело уназад и протегните се. А када год можете да устаните – учините то, на пример, док разговарате телефоном стојте, као и док читате неки документ.

Код бола у леђима мора да се лежи?

Да, али само ако је бол акутан и оштар, и ако је изазван траумом или пренапрезањем. Чак и у том случају не смете остати предуго у том положају. После неколико дана проведених у постељи осећате ће се горе а не боље.

Узроци бола у леђима могу бити само трауме?

У ствари, има много болести са таквом локализацијом. И нису све везане за кичму. Најчешће је то бол у мишићима. Због слабости мишића торза развија се скоро осамдесет процената болова у леђима. Сем тога, мишићи могу да боле код интоксикације. Класично „ломљење“ за време грипа је управо један од примера овог бола. Бол у области леђа појављује се и код бубрежних обољења, за време менструације, код оштећења нерва, током дистрофичких процеса у међу-

пршљенским дисковима (остеохондроза), па чак и при јаким емоционалним шоковима. Све то може бити узрок синдрома болова у леђима.

Мршаве људе не боле леђа?

Има разних типова мршавих особа. Једна је ствар ако сте сувоњави маратонац, а друга ако сте полупрозрачни топ модел који пати од анорексије. Код „лудо мршавих“ кости се такође ослобађају масе, губе чврстину и мишићи нису више у стању да држе леђа. Тада настаје бол у кичми и дешавају се преломи на најнеочекиванијим местима. Али, и друга крајност – вишак килограма, није ништа мање искушење за кичму.

Физичке вежбе су контраиндиковане код бола у леђима?

Ово је, ваљда, најраспрострањенији мит. И те како су индиковане и препоручљиве! Исцелујуће вежбе, физкултура, посебно пливање, све се препоручује код оболеле кичме. Регуларне физичке вежбе које је преписао или надгледа ваш лекар не само да помажу да се носите са боловима (наравно, тек када прође акутна фаза бола), него је у стању да спречи рецидиве. Хиподинамија – недовољно кретање – је основни непријатељ кичме, посебно ако није здрава. Људи који одржавају физичку форму мање пате од болова у леђима. Овде се не рачунају „викенд вежбачи“ који се после пет тотално „седећих“ дана у суботу нагло баце на вежбање и тренинг. Њих леђа заправо много боле, више него, чак, и гојазне људе.

Тврд душек је за кичму бољи него мек?

Овај став је, у најмању руку, половично тачан. Људи су различити. Препорука да сви пређу на врло тврду постељу ипак је сувише сурова. Шпански научници су спровели истраживање у коме је од испитаника захтевано да одреде тврдоћу свог мадраца на скали од 1 до 10, где је 10 перјана перина, а 1 – голи бетон, а онда су их прегледали. Испоставило се да су најздравије особе које спавају на мадрацима средње тврдоће – од 5 до 6 поена на поменутој скали. Код оних који су спавали на тврђем леђају (2 до 3 поена) појавило се мноштво проблема. Шта више, утврђено је да су проблеми са кичмом почели управо после куповине тврдох мадраца, а не пре.

НАПОМЕНА – УПОЗОРЕЊЕ:

Пре него што почнете са коришћењем било ког биолошког сти-муланса, разговарајте са својим лекаром или педијатром и затражите савет од њега. Самолечење, без лекарске контроле, може нашkodити вашем здрављу!

Стевина блендер чорба

Ел си пробо, синовац, некад **блендер чорбу**, а? Е, сад ћеш! Ал да ти испричам... Узни ољушти једну главицу лука, један першун, један пашканат и један целер, и исецкај док ја исперем ове главе... Неки бацају рибеље главице, а ја јок. Скупљам за чорбицу. Добра је од сваке рибе зато што је чорбица боља што је више разне рибе. Овде имам шљивара, деверику, скобаља, смуђа, штуку, имам мрену и буцова... Доста. Кад пржим рибу, оне мало крупније комаде од око четврт кила, исечем главу и реп и метем у замрзивач. Оставим и икру ал од мрене бацим, од ње се икра не је. Тако... Сад ћемо у ову шерпу да скувамо главе и репове, икру остављамо за после... Ел си очистио то. Дај, то ћемо да обаримо у другу шерпицу. Е, сад слушај. Навалила она моја да купи блендер. Каже, оће да прави природни сокови. Боже, боже, шта је све она мешала: цвеклу и јабуку, крушку и шљиву, брескву и грожђе... не питај... Није ми сметало, нек прави шта оће, него је и мене терала да пијем то. А не да шећер. Душа ми се закиселила. Ркала, тако, она, ркала једно месец дана, па престала... Изгустирала га и оставила на креденац, а мени – ко да га ставила на сред кује. Поглед ми се саглиће кад год га видим како скупља прашину. Саћу, реко, ја да га искористим за чорбу. Она не воли чорбу од главе и репови каку сам увек куво. Плаши се да се не удави с коскице. Ја волим да се занимам са рибеље главе, а она са пилеће шијице. Е, зато што она не воли ја сам измислио блендер чорбу. Де, да видим... Ево, главе испливале, куване су, сад мало да се проладе. И зелен се скуво, нек се и то лади а ми ћемо да правимо даље. Сад нам лонац. Прво ћемо да оперемо мало овај браон пиринач, интегрални, он је лепши за чорбу. Таааако, сад нек стоји у цедиљку да се лепо оцеди а ја да очистим један празилук. Ово ћемо зелено, перје... Оно мора скроз да се одвоји јер се у њега завуче земља, па да се испере... Сад га ситно исецкај па почињемо. У шерпу сипамо зејтин колко да замасти дно и метемо на шпорет да се загреје на јако... Брзо ће он. Сад у врућ зејтин сипамо

пиринач и мало га пропржимо. Меша се док вода не испари и после још мало, ево овако. Ел чујеш како пиринач пуцка? То је добро, кад пуцка онда се мете празилук и на вр кашичице со да празилук брже пусти сок, промеша се, поклопи и мете у крај ватре, на блаже... А ми сад да требимо главе. Лепо се скине све месо, ал се одваја. Ово с доње стране ди су пераја има три кочице, једну већу и две мање, то се лепо одваја и то мећемо у страну. Ово с горње стране може да има кочице па то скидамо и мећемо у блендер. У њега мећи и кожицу с главе и немој да заборавиш да извадиш оразе, месо испод очију, то је слатко... Исто тако скидамо и с репова и мећемо у блендер. Ајде ти треба док ја погледам пиринач... Дobar је, смекшало, сад може да се сипа вода, бибер, мало вегета, два листића ловора и икра. Њу ћемо мало да размутимо у воду да се распадне јер она треба да буде да има шта да се зава-ти са кашики. Сад се то кува на јаку ватру, да кључа... Ел готова риба? Ово мећемо директно у лонац да се и оно кува, а у блендер додајемо зелен што се оладио. Сипај са све воду. Знаш шта ћемо још да додамо? Кафену шољу млевени парадајз, у лето додајемо живи парадајз што сад нема... Тако! Е, сад то лепо изблендирај... Ел ме чујеш? Прво га држи на спорије све док чујеш да пуцка, то су кочице. Кад престане да пуцка кочице више нема па обрни на брже... Добро је, дај овамо! То сад сипамо у лонац. Прво сипаш пола јер ће да се направи пена па да не искипи, а после ће да дод-мо остало. Пену само мешаш, ће да легне... То тако треба да ври пет-шес минута, не треба дуже јер је све већ скувано... На послед-њи кључ додајемо со колко треба, бибер колко вилиш, и першун исецкана да украси чорбу... И то је готово! Сад ћу да донесем та-њири и фефероне. Ја волим да још мало закиселим са сок од фе-фероне, да љутне, а ти не мораш ако не волиш... Ал би могло да пробаш. Ето, ниси знао ни да умеш да куваш блендер чорбу, али си је скуво. Видиш како је густа. Слободно гутај, ту кочице нема. А, синовац? Је л ваља?

Озбиљан млад човек

За мој целокупан усјех заслужна је и моја породица, с обзиром да сам увек добијао огромну и безрезервну подршку од родитеља и осталих чланова породице. Сигуран сам да без њихове велике подршке не бих успео ни приближно да остварим овако велики усјех, и баш због тога сам им веома, веома захвалан. Наравно да у њиховој подршци и велику улогу играју и моји пријатељи, који ме ипак подржавају у свему.

Овим речима нас Лазар Карапанца уводи о причу о себи.

Жеља за новим искуством

Планирам да након завршене средње школе, један део проведем у Сједињеним Америчким Државама или Уједињеном Краљевству на основним или мастер студијама међународних односа и економије. Такву одлуку донео сам, пре свега, због жеље за новим искуством и упознавања образовних системима у другим државама. Сада сам матурант Техничке школе, у одељењу саобраћајних техничара. За овај смер определио сам се након разговора са родитељима и пријатељима. Веома сам задовољан знањем које сам стекао у Техничкој школи, али пре свега жељом професора да нам пруже што квалитетније знање уз веома мало наставних средстава. Мислим да ћу посебно памтити професорку енглеског језика, Јасмину Динић Ћирић, због труда и залагања да ученике заиста научи, као и због чињенице да је увек спремна да помогне ученицима којима је њена помоћ потребна. Мислим да свака школа заслужује бар неколико таквих професора. Памтићу и моју разредну и професорку математике, Добрилу Чолић. Постоји наравно и неколико другова који су ми постали веома добри пријатељи за ове четири године, и са којима бих желео да останем у контакту и након завршетка средње школе.

„Петница“ као животна прекретница

Истраживачка станица „Петница“ је прва велика прекретница у мом животу, то је место где сам научио многе ствари, имао прилике да упознам много сјајних пријатеља и предавача. Слободно могу да кажем да ме је „Петница“ учинила озбиљним младим човеком и да је време које сам провео тамо драгоцено како због сјајних пријатеља али и великог знања које сам стекао. Прво сам био полазник семинара астрономије, где сам имао прилику да слушам предавања наших највећих стручњака из области астрономије, физике и математике, али и да упознам неке од најпаметнијих људи у Србији. Након тога био сам полазник семинара историје, где сам много научио о политичким, економским и друштвеним приликама у прошлости, како у Србији тако и другим државама. Са семинара историје сам отишао на „експлораторијум“, семинар предвиђен за најбоље полазнике свих семинара. Семинар је био о економији, што је мени било поприлично интересантно, с обзиром на то да тиме и планирам да се бавим. Имао сам прилике да слушам предавања људи из „PricewaterhouseCoopers“, вероватно највеће ревизорске куће на свету, многих банака, али и људи из привреде, чије је искуство веома велико. „Петница“ ме је без икакве сумње много променила и могу да кажем да сам сигуран да би мој живот изгледао веома другачије да није Истраживачке Станице „Петница“.

Другачија животна филозофија

У Сједињеним Америчким Државама био сам месец дана, на „Benjamin Franklin Transatlantic Fellowship“, програму америчке владе. Изабрали су ме представници Одељења за културне послове амбасаде САД у Србији и Владе САД, као једног од две стотине педесет пријављених кандидата. Поред „Петнице“, то је још једно велико искуство и прекретница, како због чињенице да сам током месеца дана свакодневно сарађивао са још тридесет четири учесни-

„Петница је прва велика прекретница у мом животу“

ка из тридесет три државе Европе и десет учесника из САД, тако и због тога што смо боравили на „Wake Forest“ универзитету који се налази у Северној Каролини, а то је једна од најбољих институција за високо образовање у свету. Имао сам прилику да слушам предавања професора са тог Универзитета о међународним односима, друштвеном предузетништву, конфликтима у разним државама света, али и да размењујем искуства и погледе на свет са неким од најпаметнијих младих људи које сам имао прилику да упознам. Чињеница да су многи учесници програма студенти на неким од најбољих универзитета у свету као што су Оксфорд, Јејл, Харвард, МИТ, Краљевски колеџ у Лондону, довољно говори о искуству које сам тамо стекао, као и ниво озбиљности свега што смо радили. Поред Универзитета, посетили смо и Вашингтон, где смо имали јединствену прилику да присуствујемо седницама Сената и Конгреса, и упознамо неке од најмоћнијих људи у свету политике, као и Филадельфију, где смо посетили кућу у којој је потписана Декларација о независности, као и кућу у којој је живео Бенџамин Френклин. Имао сам и ту срећу да у Вашингтону видим председника Сједињених Америчких Држава, Барака Обаму, што је додатно учинило да ми та посета остане у најлепшем сећању.

Живот у Сједињеним Америчким Државама поприлично се разликује, животна филозофија је другачија, навике су другачије. Имао сам прилике да се упознам са њиховим образовним системом, с обзиром да сам боравио на „Wake Forest“ универзитету. Веома је другачији од нашег, много више пажње се посвећује ученицима и студентима, групе са којима професори раде су много мање, и однос између професора и студента је много опуштенији. Оно што ми је привукло пажњу јесте и то колику улогу технологија игра у образовном систему, као и у коликој мери професори подстичу студенте да учествују у предавањима и колико поштују и цене изношење сопственог мишљења, са чим у Србији нисам имао прилике да се сретнем, осим у Истраживачкој Станци „Петница“.

Украјина, Молдавија, Београд... И породица

У октобру 2014. године боравио сам и у Украјини и Молдавији на конференцији о постизању мира у источној Европи, коју је организовао ОЕБС. У Украјини, тачније у Кијеву, са осталим учесницима имао сам прилику да учествујем на састанку са амбасадором ОЕБС-а у тој земљи, Ертугрулом Апаканом, који је пре тога био и заменик Вука Јеремића, док је обављао дужност председника Генералне скупштине Уједињених нација. Разговор са амбасадором Апаканом дао ми је праву слику о дешавањима у источном делу Украјине, напорима које међународна заједница улаже да се тај конфликт прекине, као и неким специфичним догађајима који су обележили сукоб. Најпотреснији део разговора био је без сумње о авионској несрећи изнад Украјине, када је оборен лет малезијске авио компаније. С обзиром да је амбасадор био међу првима на

месту незгоде, могли смо из прве руке да видимо страхоте и раз-
мере тог конфликта.

Други део конференције био је у Молдавији, где смо имали
прилику да учествујемо у разговорима са званичницима те држ-
ве, као и да посетимо Парламент и Владу Републике Молдавије.
Имали смо и јединствену шансу да посетимо Транснистрију (Прид-
њестровље), део Молдавије који је прогласио једнострану незави-
сност, а који је под великим утицајем Руске Федерације, где смо се
састали са заменицом премијера, Нином Штански.

Учествовао сам и на конференцији „Европска трагедија 1914. и
мултиполарни свет 2014. године: Историјске поуке“ која је одржана
у Београду, у организацији некадашњег министра спољних посло-
ва Србије, и председника Генералне скупштине Уједињених нација,
Вука Јеремића који води Центар за међународну сарадњу и одр-
живи развој (ЦИРСД). Имао сам прилику да слушам размишљања
и ставове многих цењених истричара како из Србије тако и света,
као и да чујем ставове политичара из многих држава о последица-
ма које и сто година од Великог рата осећамо. У 2014. години уче-
ствовао сам, такође, и на Београдском интернационалном моделу
Уједињених нација (БИМУН), а у организацији Представништва УН
у Србији. Са колегама из осам држава учествовао сам у симулаци-
ји рада Генералне скупштине УН, дебатујући на тему „Образовање
у пост 2015. агенди развоја“, и притом заступајући Руску Федераци-
ју. На крају симулације, био сам и један од троје учесника који су на-
писали текст резолуције. Био сам и на Регионалној седници Европ-
ског парламента младих у Београду.

За мој целокупан успех заслужна је и моја породица, с обзиром
да сам увек добијао огромну и безрезервну подршку од родите-
ља и осталих чланова породице. Сигуран сам да без њихове вели-
ке подршке не бих успео ни приближно да остварим овако велики
успех, и баш због сам им веома, веома захвалан.

Драјан Павловић

NOVE NADE TK GEM

**Nova škola tenisa
počinje u maju!**

+381 63 80 25 275
+381 69 154 08 01

ŠKOLA TENISA

Teniski klub
GEM
Smederevo

KLANICA I PRERADA MESA
PAPP
SKORENOVAC

**KVALITET
NA PRAVOM MESTU!**

www.papp.rs

Maršala Tita 150, Skorenovac, E-mail: papp@cat.rs
Tel: 013/764-137, Mob: 060 445 00 37, 060 455 33 30

Смедеревац коме верује цела Србија

Он је човек кога свака власић првога зове кад „зајусић”. Када њега видиш на телевизији знаш да је Србију поново појодила нека несрећа и да су пред нама тешки дани. И поред свега тога, он је човек коме се верује. Ако каже да је „лоше, али да ће бити боље”, иако ће и бити.

Ипак, са **Предрагом Марићем**, начелником Сектора за ванредне ситуације и помоћником министра унутрашњих послова, нисмо разговарали ни о катастрофама, ни о временским непогодама. Разговарали смо о Смедереву и сећањима овог нашег суграђанина на њега.

Иако је изгледало да ће ово бити миран крај зиме, непредвидива ћуд природе није дозволила. У Србији је увек негде „ванредно” тако да посла вазда има. Ипак, „украо” је мало од и онако оскудног слободног времена да нам одговори на неколико питања.

Но, пре тога да га мало ближе упознамо.

Рођен је 1964. године. У родном Смедереву је завршио основну, и средњу Правно-биротехничку школу. Ипак, 1988. године породица Марић се сели у Београд због очеве прекоманде у тамошњу полицију. Годинама касније, Предраг је изјавио да му је напуштање Смедерева био најтежи тренутак у животу:

Одлука о пресељењу дошла је изненада

„У Смедереву сам оставио готово све што ми је тада значило – пријатеље, девојку... Зато сам се, у почетку, у Београду дружио само са Смедеревцима па ми је, колико-толико, било лакше. Много ми је времена требало да се навикнем на нову средину. У почетку сам у Смедереву долазио сваког викенда. Касније, силов прилика, све ређе... Међутим, и данас су ми драга сећања на некадашња омиљена састајалишта, пре свега на Фонтану и парк „Три хероја” код Општине. Додуше, ми смо га тада звали „Три хронике” јер смо у њему, често уз гитару и пиво, проводили дане и, много више, вечери... Били су то наши први, наивни младалачки греси, одрастање ког се, верујем, сви радо сећамо...”

Уследило је дипломирање на Правном факултету у Београду 1990. године, специјалистичке студије из области „Тероризам, организовани криминалитет и корупција”, па мастер студије на тему „Специфичности управљања ванредним ситуацијама насталим као последица терористичких аката”.

Тиме се усавршавање није окончало. Данас поседује и диплому о завршеном Курсу за кризни менаџмент НАТО школе у Оберамергау, у Немачкој.

У Министарству унутрашњих послова Републике Србије за послен је од 1. октобра 1990. године, и то у Управи за противпожарну и превентивно-техничку заштиту. За помоћника министра унутрашњих послова и начелника Сектора за ванредне ситуације именован је 17. маја 2007. године. Влада му је 8. марта 2012. године продужила мандат на додатних пет година.

Рекло би се – обавеза је толико да је сваки дан кратак за понеки сат. Али, увек се нађе времена за још понешто. Често то буде посао претворен у задовољство.

Предраг Марић је аутор књига „Тероризам и организовани криминал”, „Управљање ванредним ситуацијама” и „Промет експлозивних материјала”, као и приручника „Управно-инспекцијски надзор у области заштите од пожара”. Објавио је и велики број стручних радова и чланака из области ванредних ситуација. И то још увек није све. Предраг стиже да буде и предавач. Од 2010. године на Криминалистичко-полицијској академији у Београду предаје на предмету Спречавање и сузбијање пожара, хаварија и експлозија.

„Ма иде на светију кад бих живео Смедерево би било део мене”

„Када њега видиш на телевизији знаш да је Србију поново појодила нека несрећа”: Са специјалистичким тимом за спасавање на води, приликом поплава 2010. године

„У Србији је увек негде ванредно иако да посла вазда има.”: Гашење пожара у околини Краљева 2011. године

Иако је данас „пола човек, пола ванредна ситуација“, како неки његови пријатељи, наши суграђани, умеју у шали да га назову, има и оних који се сећају да је мало недостајало да Предраг Марић постане – рокер! У оним младачким смедеревским данима имао је бенд.

Звали смо се „TheSparrows“

„Ја сам свирао гитару. Углавном смо свирали обраде, али је Смедерево тада имало одличне бендове и одличне музичаре. Дивно време...! Мој најбољи другар из тог времена већ двадесет три године живи у Америци и са њим сам у контакту. А и музику и даље волим, Кад год ми обавезе дозволе свирам, понешто и компонујем, наравно углавном за своју душу. То ми много помаже да останем „норамалан“ после свих људских мука и невоља са којима се срећем на послу.“

Предраг Марић је одликован орденом Националног реда за посебне заслуге у рангу витеза француске државе за посебан допринос приликом изградње система заштите и спасавања, и самог Сектора за ванредне ситуације. Указом председника Републике Србије за своју преданост раду одликован је 2011. године Златном медаљом за ревносну службу.

Угледна награда „Најбеограђанин“ уручена му је 2009. године.

Овде је немогуће не поставити питање – а где је награда за „Најсмедеревца“?

Увек инсистирам на томе да сам рођен у Смедереву.

„Мени је то довољно. Данас и Београд много волим, али сам заволео и многе градове у Србији које сам обишао у протеклих двадесет пет година. Поред тога што сам рођен у Смедереву, за овај град ме толико тога веже да, ма где на свету кад бих живео Смедерево би било део мене. Зато ја већ јесам „Најсмедеревца“ у души, као и већина Смедеревца које познајем и који истински воле овај град.“

Наш саговорник признаје да, пре свега због обавеза, није у прилици да у свој родни град долази онолико често колико би желео, иако у њему још увек има много пријатеља.

А када дође, шта би највише волео да види?

„Их... Све! У ствари, волео бих да се људима врати осмех на лице. Да буде више посла, нарочито за младе. Такође, надам се да ће се нешто променити и када је Тврђава у питању. Такве нема у Европи! Чак и ако има – ја сам Смедеревца, зато такве нема! А како сам чуо, постоји и могућност да се, уз неке услове које треба испунити, нађе и на листи светске баштине УНЕСКО-а. Заслужиле су то и наша историја и наша култура. И наше Смедерево.“

Александра Бојдановић

Video nadzor

ALARMI ZA AUTOMOBILE

Alarmi za objekte

elektroSISTEM
SMEDEREVO

ELEKTRICNE KAPIJE

Elektro podizači prozora

Vojvode Milenka 34, Smederevo
tel/fax: 026 46 20 121, mob: 064 142 33 07

RASADNIK PAVLOVIĆ

Rasadnik Pavlović

www.raspavlovic.com
www.tepihtrava.rs

Proizvodnja i prodaja sadnica četinarā, lišćara, ukrasnog žbunja, žive ograde, ukrasnog voća i cveća
Izvođenje radova na uređenju zelenih površina, dvorišta, žardinjera
Veliki izbor sadnica četinarā visine preko 2m

Kolarska bb 026/661-040 063-77-63980

NOVO! TEPIH TRAVA

Че

Рођен је 1952. године у Осипаоници. У седму деценију живота **др Драгољуб Ацковић** улази са импресивном биографијом. Власник је диплома два факултета, члан је Светског Парламента Рома, заменик директора Канцеларије за људска и мањинска права Републике Србије, оснивач првог Музеја Ромске културе на Балкану, први председник Ромске конгресне јарнице, члан Међународне комисије за истину о Јасеновцу. Двадесет година је био уредник ромског програма на програму Радио Београда, аутор је неколико стотина текстова и двадесетак књига које говоре о ромској проблематици...

Породица Ацковић се у поморавски крај доселила почетком XIX века.

Тачну годину доласка породице Ацковић у Осипаоницу нисам могао да утврдим. Причали су ми стари, нарочито мој деда Живојин а и отац Бранислав је по некада поменуо, да су наши дошли однекуд са простора европске Турске. Помињали су понекад и да су прошло кроз Македонију. Прве веродостојне податке о њиховом досељавању у Осипаоницу сазнао сам од деде Живојина. Говорио је како су његови преци, одмах после **Карађорђевог пропаста** и поновног доласка Турака, однекуд побегли, и тих година се населили у Осипаоници. Заједно са мојом породицом изгледа да су дошли и Димитријевићи.

Прво станиште Ацковићи су у Осипаоници направили одмах **преко пута школе**, али су се касније преселили на простор који сада **држе** наши некадашњи кумови Матковићи.

Први наш предак, по коме смо очито добили презиме, звао се Ацко, и он је вероватно био тај који је однекуд дошао и населио се у осипаонички атар. За њега се зна да је умро млад, да му се жена преудала у неко село у близини Зајечара и притом повела са собом једно мушко дете, чије име нам није остало упамћено. Али, Ацко је имао још једног сина који се, када је мало поодрастао, оженио и направио бурдељ у својој ливади која се звала „Ацкова бара“, и на којој тренутно ова породица живи. Наравно, „Ацкова бара“ је била много већа од садашњег њиховог дворишта и имала је неколико хектара.

Занимљиво је да је један потомак из породице Ацковић час носио презиме Насковић час Ацковић. Био је то мој стриц Драгомир, који је рођен 1915. године, у време када је његов отац, а мој деда, Живојин био у Албанији. Његова мајка, Живка по имену, намерно га је крстила на презиме Насковић како му окупатор не би учинио неко зло због тога што му је отац био активни српски војни. И једна стричева кћи носила је презиме Насковић.

Некада су Ацковићи били велика породица. Помињали су ми да их је било најмање седморица браће и две сестре. Многи од њих су изгинули у српско-турским ратовима, а за једног од њих, Милош се звао, знам да је завршио у затвору због убиства. Тај податак сам нашао у Полицијском гласнику из 1896. године. Причали су ми и о двојци браће Ацковић који су одведени у Турску одакле се никад нису вратили.

Пријатељи Вас зову Че.

Основну школу сам завршио у Осипаоници 1967. године, и одмах се уписао у Гимназију у Смедеревској Паланци. Октобра исте те године погинуо је Ернесто Че Гевара који је нама, дечацма и младићима, био велики идол. На неком од скупова тих дана, мислим да је био 14. октобар, у Паланци смо одржали мирне манифестације ученика средњих школа, и ја сам говорио о том човеку оно што сам сазнао из неких новина. Касније сам набавио и

„Једини човек у свету у чијој докторској дипломи пише да је доктор Ромолошких наука“

његов дневник из Боливије па сам, тако, свима приачо о њему. Вероватно су ми због тога пријатељи наденули тај надимак који и данас са поносом носим. Када ме неко тако позове, знам да је то један од старих пријатеља.

Доктор сте ромолошких наука

У Смедереву и околини живео је, а и сада живи, велики број Рома. Нисмо се, као народ, нешто нарочито **претргли** од жеље да завршавамо школе. Код мене је било супротно. Ја сам у школу желео, али мој отац није био срећан због тога. Он је бринуо ко ће наследити имање и ко ће га обрађивати, јер ја браће нисам имао а женска деца су се код нас звала **туђа кућа**.

То што сам ипак успео да завршим неке школе и постанем ово шта данас јесам, могу да захвалим мајци Ради. Највећа жеља моје маме била је да студирам дипломатију. Једном сам је питао што баш дипломатију када на Факултету политичких наука има и других смерова. „Е, сине“, говорила је она „видиш како су ти људи лепо обучени, како путују свуда по свету, како имају све...“. На жалост, мајку нисам послушао. На Факултету политичких наука сам студирао унутрашњу политику. У то време сам и радио па сам студије завршавао ванредно. Дипломирао сам за тридесет и три месеца. Наравно, уз рад.

Једном приликом ме је неко од ондашњих политичких функционера задиркивао како је тај мој факултет **школа за поподне**. Грдно сам се наљутио па сам уписао Филозофски факултет, одсек Етнологија, и уз то после дипломске студије Уставноправног политичког смера на Правном факултету у Београду. Докторирао сам, додуше после много година, на Факултету за мир Уједињених нација. Докторирао сам Ромологију. Мислим да сам једини човек у свету у чијој докторској дипломи пише да је доктор Ромолошких наука. Поносим се тиме, јер требало је имати снаге да се понешто од свега што сам рекао и уради, а ја сам урадио оно што сам морао јер су то од мене очекивали многи, па нисам смео да их разочарам.

Данас сам супруг, отац и деда... Срећан човек.

Ивица Ишић

„Добро ми је још оружје”

Увек ћу јужим руку ономе ко је ћиренућино бољи од мене. Морам да ћићирам нешто из мој завичаја: „Добро ми је још оружје, ћа се борићим ћим, јер узмак-нућим не даје ми сћара слава, ћлас и име.”

Смедеревац, рођени Беранин, Лазар Секулић, члан је Атлетског клуба Смедерево. Ову годину је започео је учешћем на Белом кросу у Кошутњаку, Отвореном првенству Срема у Инђији и Балканском атлетском првенству за ветеране у Истанбулу са ког је донео две медеља, сребрну и бронзану. Током петанестогодишњег бављења атлетиком, као ветеран освојио је, мада не зна тачан број, више од стотину педесет медаља. Средином априла очекује га 28. Свисгас Београдски маратон, а трчаће у стази за полумаратон. Одмах после тога следи Првомајска трка на Ушћу, Полумаратон у Београду, Мајска улична трка у Лазаревцу, Сомборски полумаратон, Нишки маратон, Трка око Авале,... У последње време такмичи се и за екипу родног Берана, некадашњег Иванграда, у Црној Гори. Радо се сећа, када је пре две године у оквиру Београдског маратона трчао полумаратон заједно са својим сином Дејаном. Син је био бољи, а Лазар – срећан. Њих двојица ће и ове године заједно да учествују на Београдском маратону.

Занимљиво је да се Лазар, као ветеран, такмичи у скоро свим атлетским дисциплинама.

Чим је проходао одмах је и потрчао

Трчаће док год буде морао, каже Лазар, као Франо Михаљић који је био активан и у веома позним годинама. Породица га поддржава јер воли атлетику и жели да буде успешан у животу. Секулићи из Берана успешна су породица; најстарији брат био је професор на београдском Машинском факултету.

„Причали су ми, одмах пошто сам проходао почео сам да трчим. Касније сам играо фудбал јер у Беранама, где сам одрастао, нема много камења као у остатку Црне Горе, па је било места и за фудбал. Све време мог детињста био сам активан, чак и хиперактиван. Такав сам, темпераментан и данас. Не дам се, живихан сам. Важно је да сам жив и здрав.”

Увек честита бољем

Воли када побеђује, али најгоре је бити четврти. Увек пружи руку бољем од себе, што је пожељно у спорту.

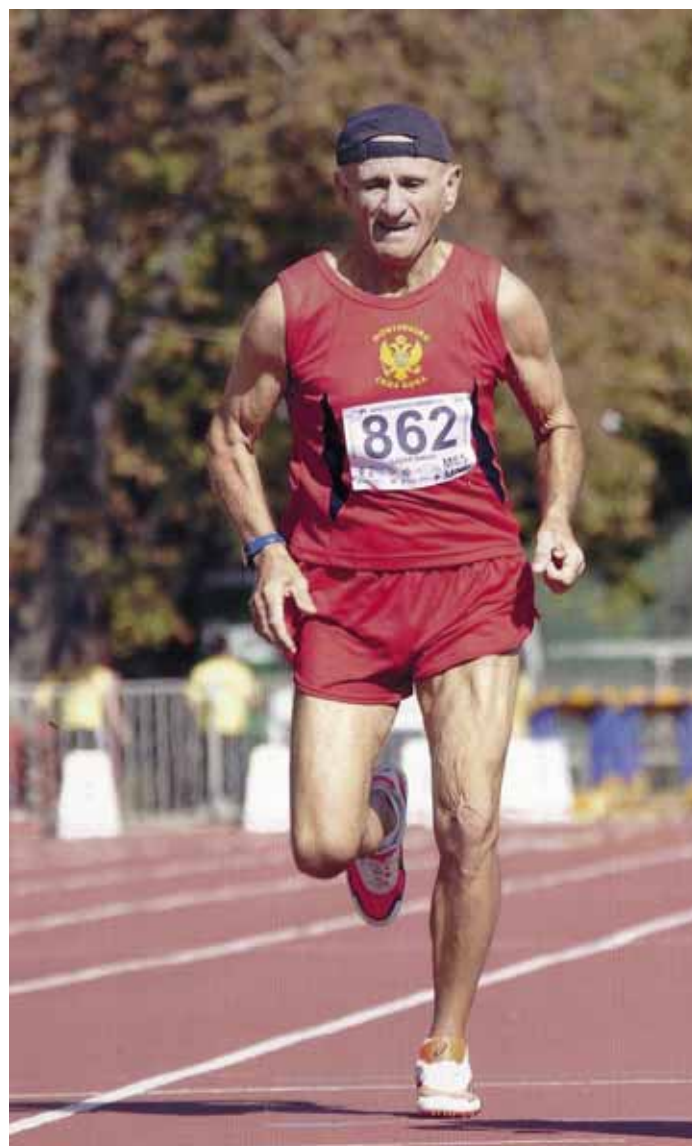
„Најгоре ми је кад четврти стигнем на циљ. Много ми је лакше када сам шести, седми... Значи нисам био спреман за ту трку. Али када си четврти... А када сам на победничком постолу, онда ми је свеједно ко сам медаљу освојио, мада је златна увек најдража. И увек пружим руку ономе ко је тада бољи од мене. Морам да цитирам нешто из мог завичаја: Добро ми је још оружје, па се борит ћим чиме, јер узмакнут не даје ми стара слава, глас и име.”

Као и сваки спортиста, води рачуна о исхрани, али је ту, чини се, пресудна домаћа храна. Важно је да се узима воће и поврће, сушено воће које даје енергију, потом вода и сокови...

„Криво седи, ал’право беседи”

Пре две године на једном полумаратону победио га је Живојин Мишић, атлетичар истог имена и презимена као славни српски војсковођа. Међутим, овај Лазаров пораз био је неправедан због судијске пристрасности.

„На окретишту, Живојин је био испред мене, међутим на циљ смо стигли у исто време (1:42:06,3), и то је такозвана мртва трка. Међутим, судија је проценио да је он био бољи. Реаговао је и наш чувени метеоролог Недељко Тодоровић који је, такође, атлетичар ветеран. Ништа није могло да промени судијску одлуку. Тада сам му рекао: Свака част Живојину Мишићу, али ипак нисте први. Остало ми је то као велика неправда. Ја сам тада био морални по-

Чим је проходао, одмах је и потрчао: Лазар Секулић

бедник. Та ме је ситуација натерала да идем да полажем за атлетског судију.”

Осим атлетике, Лазар воли скијање. За екипу из Берана игра и мали фудбал и сваке године учествују на турниру у Великом Градишту које се побратимило са овом црногорском Општином. Спортиста – сасвим!

Драћан Павловић

Полети голубе...

Голубарство је љубав према овој елементарној животици, али и врсна спортиста која ошлемањује и здичава људе. Са лавором францизма у кљуну голуб симболизује мир у свету, а ипак је и љубав. У куминој телевизијској серији „Монијевидео, Бој ме видео“ зајачену улогу одиграо је и Радоје – голуб архитекте Бошка Симоновића, тренера фудбалске репрезентације Југославије из 1930. године. Међу српским мушким именима понекад се нађе и име Голуб од којег је настало и презиме Голубовић.

Пише: др Миодраг Д. Сивановић

Врсте голубова

Голуб (Columbus) одликује се не само брзином и дуготрајношћу летења већ и смислом за оријентацију и прецизношћу да се са удаљености и до хиљаду километара непогрешиво враћа у свој голубарник. Основна подела голубова је на дивље и питоме, а ових других има више врста: гушани, гађани, ђубаши, превртаци, лепезани и гривнаши. Најближе **рођаке** голубова су грлице, гугутке и кумрије.

Голубови – први поштари

Још пре два и по миленијума голубови су коришћени за преношење вести на великим растојањима, и тада су добили назив **писмоноше**. Пре више од хиљаду седам стотина година римски цар Диоклецијан организовао је прву поштанску службу са голубовима – **голубија пошта**, а коришћени су и у војне и шпијунске сврхе. Остало је забележено драгоцено учешће голубова и приликом опсаде Париза 1870-71. године, а и у току Првог светског рата.

Такмичења голубова

Најпознатија такмичења животиња у свету су коњске трке, препонско јахање и поло на коњима, затим трке паса, борбе петлова... Њима се придружују и голубови.

У нашој земљи голубови који се такмиче припадају роду српских високолетача, а оцењује се способност летења и композиција спољашњег изгледа. Најбитније особине летења су висина и дужина лета, кружно и групно летење, а екипу – **јато** – чине чини пет до осам голубова.

Елементи вредновања спољашњег изгледа голубова су кљун, ђуба, очи, врат, грудни кош, крила, реп, ноге, боја и перје.

На основу дужине лета голубови добијају следеће категорије: шампионска за лет преко 12 часова, прва за лето од 10 до 12, и друга категорија за лет од 8 до 10 часова. Такмичења у категорији „Спорт“ организују се на изложбама оцењивањем, а на крају године доносе се рејтинг или ранг листе и одређује пласман.

Савез одгајивача голубова српских високолетача наше земље члан је Европске уније превртача (EFU) и Међународног са-

Голубари Лешијара

веза узгајивача голубова (FCI) са седиштем у Бриселу. Најпознатија међународна такмичења су Мардин, Бирмигенски ролер, Оријентални ролер, Вршачки превртач, Келебек, Вита и Вамен.

Клубови у општини Смедерево

На нашем подручју голубарство је веома популарно, јер осим Града, и сва села имају клубове. Негује се род српских високолетача, а такмичења се организују у дужини летења голубова.

Према евиденцији Градског савеза одгајивача голубова у Смедереву, а према службеним каталозима, почев од 1991. године регистровани су следећи клубови: СС (Савез Србија) „**Лештар**“ регистрован под бројем 36, „**Славија**“ (115), „**Царина**“ (128), „**Дунав**“ (166), „**Асови Смедерева**“ (169), „**Јединство**“ (239), „**Тврђава**“ (333), „**Ладна вода**“ (519), „**Железничар**“ (540), „**Ђурђев град**“ (595), „**Насеље Милоје Ђак**“ (598), „**Свети Лука**“ (602). Сви клубови су из Смедерева, а било их је два-наест.

У селима смедеревске Општине регистровани су следећи клубови одгајивача голубова: „**Јатаган**“ у Малој Крсној регистрован под бројем 102, затим „**Мала Крсна**“ (105), „**Радица**“ (108), „**Липе**“ (114), „**Победник**“ из Осипаонице (118), „**Лугавчина**“ (159), „**Раља**“ (177), „**Пролетер**“ из Вранова (179), „**Друговац**“ (180), „**Кола-рац**“ из Колара (183), „**Вучак**“ (190), „**Михајловац**“ (198), „**Стари шампиони**“ у Петријеву (200), „**Врбовац**“ (220), „**Тикир**“ у Петријеву (221), „**САСК**“ Сараорци (248), „**Пролетер**“ у Скобаљу (249), „**Подунавац**“ Удовице (264), „**Годоминац**“ у Шалинцу (278), „**Равни Гај**“ Мало Орашје (291), „**Фонтана**“ Мала Крсна (299), „**7. јули**“ Водањ (318), „**Шумадинац**“ из Биновца (346), „**Борбаш**“ Сеоне (348), „**Млади сељак**“ Добри До (373), „**Црвена звезда**“ Суводол (399), „**Мавијан**“ Бадљевица (479), „**Плави мавијан**“ Липе (539), „**Миленковић Новица – Роки**“ Вранова (565) и „**Летач**“ Осипаоница (566).

Број клубова у селима је импозантан, чак их тридесет, и по масовности може се упоређивати једино са фудбалом.

Мирко Васић

Голубарски бал 1996. године

Регионална свечана скупштина 2011. године

Мића Вунар (десно) из Ландола са својим голубовима

Почеци

Група младића који су становали у близини Железничке станице у Смедереву испољила је велику приврженост према голубовима и 1949. године свом Фискултурном активу дали име „Голубар”. Бавили су се и различитим спортовима, а голубове су у вечерњим сатима хватали у Тврђави и доносили у своје голубарнике. Ти први **голубари** касније су постали наши уважени суграђани и заслужено су се нашли у овом тексту, а њихова имена су. Драгиша Павловић звани Гушан, Мића Павловић звани Гушан млађи, Роман Бруј, Јован Костић, браћа Петар и Божа Андрејевић, Славко и Тома Стошић и Светозар Ерцеговац – Буца.

„Лештар” и „Царина” најстарији у граду

Најстарији клуб одгајивача голубова на нашем подручју је „Лештар” који је основан 2. априла 1969. године у Смедереву и регистрован под броје 36. Иницијатори и оснивачи су били тадашњи голубари **Душан Маринковић, Драган Златковић, Љубомир Аврамовић, Рајко Ковачевић, Воја Паташон, Небојша Васић, Драгиша Андрејић, Велимир Павловић и Миша Нешић.**

Први председник био је Душан Маринковић, благајник Драгиша Андрејић, а председник Такмичарског одбора Драган Златковић. Клуб је наставио традицију смедеревских голубара и живинара који су основани још давне 1945. године, а међу њима су били **Аранђел Јанић, Ђоле Цветковић, Арсен Арсенијевић, Влада Цуплингер, Ђоле Старински, Коле Димитријевић, Божа Грба, Миле Сајија** и други. Младим голубарима оставили су у наслеђе Дом голубара који је уз велике напоре и помоћ Општине адаптиран тако да се и данас користи за редовну активност. У времену постојања клуба дугог скоро пола века забележено

SRB 36 „ЛЕШТАР“

је преко три стотине педесет вредних резултата. Већ 1970. године први резултат остварио је **Небојша Васић – Боца** чији су голубови летели у просеку 5:23 часова, а шампионка **Шимлерка** остала је у ваздуху 8:10 часова. У екипној конкуренцији више пута освојене су титуле општинских и регионалних првака. У 2014. години најбоље резултате у трајању летења остварили су голубови **Зорана Сталетовића** (просек 13:09,30), **Јовице Филиповића** (11:28,00), **Животе Панића** (11:19,10), **Горана Митића** (9:57,30), **Жељка Пецеља** (8:48,20), **Драгана Јовановића** (8:48,20), **Добрице Вукашиновића** (7:59,36), **Радула Перовића** (7:53,48), **Зорана Костића** (7:28,30), **Миодрага Арсића** (6:51,40) и **Синише Зорића** (6:12,00).

Међу најстарије клубове спада и „**Царина**“ („Римски бунар“) који је основан

1975. године и има регистарски број 128. Оснивачи клуба су били **Света Милославовић-Азањац**, **Драгиша Андрејић**, **Драган Гвозденовић**, **Петар Цветковић**, **Мирослав Маринковић**, **Милорад Микић**, **Драган Стевановић**, **Томислав Цветковић**, **Драгољуб Мишић** и **Радослав Нешић**. Најуспешнији такмичари од оснивања па до данас били су **Мирко Васић**, дугогодишњи председник, **Саша Ханс**, **Мирослав Маринковић**, **Драган Бранковић**, **Владан Пајић**, **Небојша Јосифовић** и **Драган Јовановић**. Највреднији резултат постигли су голубови **Мирка Васића** са просеком лета од 15:48 часова.

Ландол – село голубара

За Ландол се слободно може рећи да је село голубара, јер они сами са поносом истичу да имају више голубова него коко-

шака. После Другог светског рата почело је интересовање Ландолаца за *спортске* голубове – високолетаче, а међу првима су били **Драга Марковић**, **Живорад Живковић**, **Живадин Павловић**, **Жиле Павловић**, **Станислав Стојадиновић**, **Цане Тодоровић** и **Брана Тодоровић**.

Заслуга за оснивање клуба који је назван „**Златна алка**“ припада **Живомиру Јеремићу –Белом**. Најбоље резултате међу Ландолцима постигли су голубови **Радета Стефановића**, **Милослана Јовановића**, **Лазе Ивановића**, **Слободана Живковића**, **Миладина Јеремића**, **Божидара**, **Владице** и **Милорада Савића** – **Миће Вунара**, **Мирољуба Петровића**, **Жике Стојкића**, **Мује Петровића**, **Миће Пантића**, **Светислава Јовановића**, **Душана** и **Драгана Пантића** и **Горана Јовановића**. Председници клуба најдуже су били **Душан Пантић**, **Живомир Јеремић**, **Драгољуб Стојадиновић** и **Милорад Савић**.

Ландолац **Милорад Савић** много познатији са надимком **Мића Вунар**, налазио се на највишим и најодговорнијим функцијама од градских до државних органа. Био је секретар Југословенског савеза, затим секретар Подунавско-Браничевског регионалног савеза, тренутно је секретар садашњег Градског савеза у Смедереву и више година председник клуба у свом селу.

Голубарство је више од спорта, оно је страст. На пример, за само једног голуба **арапа** Савић је платио у новцу четири своје плате плус џак кукуруза и џак сунцокрета.

Из личног задовољства, без такмичарских претензија, голубарством су се бавили или се баве и наши познати sugрађани: доктори **Момчило Радојевић**, **Душан Марковић** и **Слободан Бобан Стојановић**, затим професори **Рудолф Батушић – Буби**, **Војислав Стаменковић – Воја Грешка** и **Коста Петковић**, и познати берберин **Миломир Манојловић – Баћа**.

***

Аутор се захваљује познатим смедеревским голубарима **Милораду Савићу** – **Мићи Вунару** и **Небојши Васићу** – **Боци** на пруженој помоћи у раду на историографији голубарства на нашем подручју.

Хумореска

Мере штедње

Бићу слободан да нашој влади предложим мере штедње које би нас сигурно одвеле у светлу будућност.

Једном недељно обавезно је плаћање глобе за прелазак улице ван пешачког прелаза. Обавеза се односи на све пунолетне грађане којима је место пребивалишта у последња 24 сата наша мајчица земља.

„У Србији више од две трећине улица немају пешачке прелазе!“, званично је саопштила делегација независних и слободних пешака.

„Знамо, зато смо и увели глобу!“, одговори ресорни министар и оде да преда Закон о опорезивању избегавања рупа на путу.

Уводи се стимулативна такса на вештачко осеменавање приплодних крмача расе њу хемшир, дурок, ландрас и пијетрен. Такса је обавезна за све пунолетне грађане.

„Ја немам свиње!“, вапи несрећник на шалтеру пореске управе.

„Ко ти је крив!“, хладнокрвно одговара чиновник.

„Моје крмаче букари вепар!“, протестује регистровани пољопривредник.

„Пусти ветеринара, он ће боље!“, одговара намргођени чиновник.

Одређује се обавезни добровољни прилог у износу од 2,31% просечне нето зараде за набавку увозних помада, парфема, колоњске воде, пудера, маскара и осталих поликолора за лице и тело.

„Нећемо да се пудеришемо и парфемисемо! А не пада нам на памет ни маскарисање, педикирање и депилирање!“, буни се Асоцијација хигијенски запуштених грађана.

„Ко вас тера!“, категорични су порезници. „Обавезни добровољни прилог је за високе државне, партијске и страначке личности. Није лепо да се људи осећају, мислим непријатно!“

Одређује се и:

- Порез на лупање глупости
- Прирез на оштроумност
- Такса на прање судова
- Казна на неслагање са таштама
- Новчана доплата на хармоничне односе са свекрвама
- Обавезни аванс за разгледање излога
- Порез за непоштовање Закона о обавезном поштовању закона, и
- Порез на окретање Земље око Сунца, ретроактивно од спаљивања Галилеја на ломачи.

Ваш скромни Грађанин.

Љубомир Илић

Буђеларијада

Слободан Срдић

Слаб шийши

Душко Јоло

Рециклажа

Ожалошћени Ђензос

Јеринини градови и куле

За разлику од других легенди, она о проклетој Јерини и зидању Смедерева много више је сачувана је у памћењу Срба. Због тога је народ многе средњовековне рушевине познатог порекла називао Јерининим градом. Тим именом назвали су **Маглич**, утврду смештену на брду у Ибарској клисури, надомак Краљева. За разлику од предања, научници веде да је Маглич могао подићи Урош Први или његов отац Стефан Првовенчани. **Драгошевац** је тврђава у близини Јагодине, четири километра од истоименог села узводно уз реку Градац. Јерининим градом назван је и **Ковин**, али не овај наш, комшијски, већ тврђава надомак Пријепоља изнад леве стране клисуре Лима између места Џурово, Кучина и Избичања. Претпоставља се да Ковин био погранична тврђава Стефана Вукчића Косаче, оснивача војводства Светог Саве, односно Херцеговине. **Бован**, (или **Болван**, како се још назива ова тврђава), саграђен је над Сокобањском Моравицом недалеко од истоименог села у близини Алексинца. У Бовану је било главно стовариште соли која је у Србију стизала из Мађарске. **Грабовац** је тврђава надомак Трстеника, на брду изнад Западне Мораве. И надомак Пећи постоје остаци тврђаве **Книнац** или **Јериње** коју је народ назвао Јериним градом. У Црној Гори, код села Козице југоисточно од Пљеваља, на хиљаду двеста метара надморске висине налази се тврђава **Козник** чија је градња приписана српској деспотици. Надомак Ваљева, на западним обронцима брда Браниг налазе се остаци тврђаве **Бранговић** назване по италијанском селу. Недалеко од села Горње и Доње Точане налази се **Јеринина кула код Точана**.

Маглич

И ево, за крај још једне занимљивости. Смедерево, чију градњу народ приписује Јерини, последња је престоница средњовековне Србије. А прва престоница Србије се, по неким претпоставкама, налазила изнад реке Криве, у Дрснику, селу у Метихији надомак кога је и село **Подграђе** у коме су остаци још једне Јеринине куле.

Ј.И.Т

Наградне укрштене речи

1	2	3	4		5	6	7	8	9
10					11				
12						13			
14			15		16				
17					18		19	20	21
22						23			
24				25					26

Наградни купон

Решење.....

Име и презиме .....

Адреса.....

Телефон.....

Купон са решењем укрштенице послати на адресу:

NEWPRESS, Лукијана Мушицког 131, 11300 Смедерево

ВОДОРАВНО: 1. Град у Русији, 5. Метална хаљина витезова, за заштиту у борби, 10. Аутономна територијална организација (скр.), 11. Испитивање, покушај, вежба, 12. Трина, 13. Пример, 14. Негативно наелектрисана честица, 16. Народна скупштина старих Атињана, 17. **Глумица са слике, овогодишња добитница Нушићеве награде за животно дело**, 22. Симфонија Лудвига ван Бетовена, 23. Спасити, 24. Научно истраживачки рад (скр.), 25. Рогозина, 26. Енглески историчар Фредерик Вилијам.

УСПРАВНО: 1. Богумил, 2. Корисници стана, 3. Пролаз (итал.), 4. Место у Словенији, 5. Опус (скр.), 6. Гимнастичка справа, 7. Место у општини Велика Плана, 8. Претурити, обалити, учинити да нешто падне, 9. Град у Србији, 15. Град у Јапану, 16. Античка држава у некадашњој Месопотамији, 18. Покрајина у Белуцистану, 19. Плод хрasta, 20. Предлог (позади), 21. Суседна слова азбуке..

Два читаоца која тачно реше укрштеницу добиће пригодне поклоне.

Аутор: Раде Јовановић

Награда је књига песама **Смедерево** смедеревског песника Горана Ђорђевића

ФОТОКОПИР ЦЕНТАР АТРИЈУМ

*Срећан Ускрс
Христос Воскресе!*

ТЦ "Данубиус" лок. 42
026/4631-490
atrijum@open.telekom.rs

Омладинска бр. 2
026/619-911
atrijumsd@open.telekom.rs

www.atrijum.net
Atrijum Fotokopirnica

за копију бољу од оригинала

РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

СМЕДЕРЕВО

На простору од 1200 м2, поред идеалних услова за организацију семинара, трибина, симпозијума, презентација... Центар учесницима пружа могућност смештаја у једнокреветним, двокреветним и трокреветним собама и апартманима.

Горанска 66 • 11300 Смедерево
тел/факс: 026 / 619-906, 026 / 619-907
office@rcsmed.edu.rs • www.rcsmed.edu.rs

NEWPRESS
š t a m p a r i j a

Preciznost je naša briga!

Dobitnik nagrade

BUSINESSPARTNER2013

BUSINESSPARTNER2014

Excellent

Small & Medium Enterprises
Privredna Komora Srbije
Chamber of Commerce and Industry of Serbia

www.newpress.co.rs